

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felolós szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR.

Kiadja:
A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Hevestől Csikig.

Budapest, október 26.

(8.) Samassa és Majláth, az egri érsek és az erdélyi püspök neve ritkán kerül így egymás mellé, mint most. Hivatásuknál fogva olyan közel állanak egymáshoz, hogy a szomszédság természetes volna; de pályájuk olyan erősen elhajlik egymástól, hogy szinte szemet szúr, ha egymás mellett látjuk ezt a két nevet: *Samassa és Majláth*. Különösen olyan alkalmából nem igen kerül egymás mellé ez a két név, amilyen alkalom ezuttal egymás mellé íratta velünk: mind a ketten nyugodt, mérsékelt, okos beszédet mondtak. Az egri érsek-nél ez természetes; de gróf *Majláth* Gusztáv méltán meglepett vele mindenkit. Igazán nem hittük volna még tegnap sem, hogy így kerül a neve a *Samassa* József mellé.

Igaz, hogy most is egész alaposan különböző uton jutottak ide. Eger érseke ugyanis politizált a beszédjében, még pedig, amint nála természetes, higgadt és előkelő módon; az erdélyi püspök ellenben *nem* politizált: így maradt beszédje higgadt és előkelő. Egernek nagynevű, ősz főpásztora megbocsáthatja könnyen, hogy ha ezuttal nem a politizáló Samassát, hanem a nem politizáló Majláthot tartjuk érdekesebbnek. Az egri aulából, akár pásztorlevél, akár szónoklat alakjában, mindig csak bölcs és békés szózat szokott utra kelni; ellenben a gyulafehérvári püspöki rezidenciából épp úgy, mint az erdélyi katolikus státus kolozsvári gyülesterméből egy idő óta csupa harci riadót hallunk. Az egri érsek beszédjénél nincs is miért sokat időznünk; olyan kérdést nem érint, amelynek az aktualitása különösebben tüzelne bennünket; hogy akár az egyházpolitikai törvények, akár a közalapítványok dolgában a mi állás-

pontunkra helyezkedjék, azt nincs miért várunk egy egyházfejedelemtől. Semmi sem ingerel bennünket sem a polémiára, sem a kommentárra. A politikus Samassát, aki mindig finom és lendületes, vagy a szónokló Samassát, aki mindig lendületes és finom, nem kell fölfedeznünk.

Hanem a nyugodt és okos *Majláth* püspök, a nem politizáló *Majláth* püspök: az már új és érdekes; ez már jelent valamit, ha talán nem is sokat, de talán nem is keveset. Hiszen tudjuk, hogy a fiatal püspök milyen mohón politizált akkor is, ha nem volt rá alkalma; most pedig megragadja az alkalmat arra, hogy nemcsak ne politizáljon, hanem ki is fejezze nyíltan, hogy nem politizál. Igaz, hogy ezt mentegetődzés alakjában teszi, de ez a mentegetődzés is ér valamit — ha igaz.

De vajjon igaz-e? Ugy van-e valóban, amint az ifjú püspök az erdélyi katolikus státusgyűlés megnyitói beszédében mondotta, hogy gróf *Majláth* Gusztáv, a néppártiak az epizkopátusban legtűzelesebb, — sőt *Steiner* és *Hidassy* elhunytával most már egyetlen — előharcosa, a kit „lelkipásztori elfoglaltsága akadályozott meg abban, hogy közgazdasági és politikai működést kifejtessen, „*első sorban arra törekszik, hogy lelkipásztor, hogy hívéinek főpásztora legyen*”? Mert eddig nem volt úgy és gróf *Majláth* Gusztáv mentegetődzik is, hogy most úgy van; hogy helyét a főrendiházban sem tölti be *kellően*. Nemcsak mentegetődzik, hanem még azt az aggodalmát is emlegeti, hogy talán meg is támadják *egyéb* dolgainak elmulasztása miatt; és siet magát megnyugtanni ekképpen: „... tántoríthatatlanul dolgozom a hitélet terén és hirdetem az Ur szavait.”

Igy van-e csakugyan? Végigbongésszük

a megnyitói beszédet hűségesen, figyelmesen és sehol ennél több egy szó sincs benne politikáról. Ellenben ott van egy nagyon ékes definíciója a főpásztor igazi feladatának: „... tántoríthatatlanul dolgozom a hitélet terén és hirdetem az Ur szavait...”

Ez nem az a *Majláth* püspök, akit mi eddig ismertünk; nem az a féktelenül lobogó szenvedélyű, szilajon támadó, kiméletlen és tapintatlan harcoló pap; nem az a püspöki székek körül heccáplán; egyszóval, nem az az eddigi *Majláth* Gusztáv. Mintha kicserélték volna. Vajjon csakugyan megtörtént-e lelkében az a radikális kicserélődése az érzület és meggyőződésnek, amelyről ez a beszéd tanuskodik? Vagy csak pillanatnyi magabaszállás? Vagy... Igen, mindjárt a bekezdő mondatban van még egy mentegetődzés: „... mélyen sajnálom, hogy nem volt időm *jól átgondolt* elnöki megnyitói beszéddel üdvözölni a státust.” Csak nem ez az oka? Ha igen, akkor melegen ajánlanók a püspök urnak, hogy sohase készítsen jól átgondolt megnyitói beszédeket, mert ez az át nem gondolt beszédje bizony többet ér, bizony okosabb, mint valamennyi eddigi, állítólag jól átgondolt szónoklata.

Őszintén szólva, nem reméljük a jobbik esetet. Nincs rá bizony semmi okunk. A néppárt, miután élén a püspök ural alaposan feldulta Erdély belső nyugalomát; miután ijeszítő módon megváltoztatta az arculatját a felekezeti békeség e klasszikus földjének: legutóbb igen csinos vereségeket szenvedett Erdély szivében, a székelység között. Vajjon ezek a kudarcok olyan szimpptomák-e, amelyeknek mélyebb jelentőségük van, amelyek talán egy hirtelen kedvező fordulatnak a hirdetői? Vajjon a püspök ur, aki az élén haladt annak a kárhuzatos munkának, amely a Királyhágón

TÁRCA.

Mocsok az Aranyméhen.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irtá: *Holló Márton*.

Csendes vérű kalmárfamiliából eredt Rácz Mirkó és maga is a tisztas életet kedvelte. A piactéri boltban, amely az apjáról maradt rá, glédában ragyogtak a befűtött üvegek, a pult előtt porcellánvedrekben fűszeres halak, mustártörmegek csiklandozták az úri inyekeket, a kirakat mosolygott a válogatott gyümölcsöktől, künn a táblán pedig, mint a becsületes polgári buzgalom mintaképe, nyugalmasan terpeszkedett egy pohos aranyémé. Ezt a derék rovat, mint a család őrangyalát, nagy tiszteletben tartotta Mirkó, s amikor kissé felfrissítette az üzletet, maga vigyázott, hogy a mázolóak valahogy hozzá ne nyuljanak. Rend, megbízhatóság környezte Mirkót, s holtig békeségben élhetett volna, ha Telkes Ella nincs a világban. De hát volt és az ő sorsába nagyon bele vágott.

Alispán volt Ellának az apja, de szegény ur. Ami jövedelem akadt, mind ráment a jó életre. Volt egy kis föld is, vagy háromszáz hold, az asszonyval került hozományba, csak hogy elusszot. Azért kitartottak a megyebeli úri kompániával, társaság, vigalom járta náluk is, Isten tudja, hogy győzték. Három lány közül kettő serdült már hajadónná. Akkor az apjuk elhalt váratlanul. Vadászmulatság volt a főjegyzőnél a hegyek közt és az alispán a havas éjszakában elbotorkált a kastélyból, szakadéka csúszott le. Halott volt, mikor reggel rátaláltak.

Semmi se maradt utána, csak adósság. Az adósságért hely álltak a jó pajtások. De az asszony, ámbár nagyon nélkül maradt, nem adta a

lányokat se postához, se telefonhoz, hanem tovább bázozott velük. Eltanulta az ura politikáját s érthette a módját, hogy a ház barátai el ne ejtsék őket.

Ella volt a legnagyobb lány, eleven vérű, mulatós kedvű, hamvas, villogó teremtés. Déleleg tartás, hosszú, szálás szőke haj. Vele kellett össze kerülnie Mirkónak, aki meg eszerzett képu, benőtt homlokú, szivós kis test volt és csupa igénytelen pislogás. És mégis Mirkóban szerelem született, amikor először látta meg hajadonnak az alispánlányt, s álmodni mert róla és beléje örülni. Erte fölkeresett báli mulatságokat is, pedig azokat nem kedvelte s kiesett lába alól a valóság, amikor táncot is kapott a lánytól, akit a társaságbeli fiatal urak udvara kényeztetett. Nézték ezt az urak, s ugyan álmélkodtak, amikor ez többször is megessett és az alispánné még barátságosan is szólt a barázdas képu fiúhoz. De akkor már két esztendő is elmúlt Telkes halála óta, s az özvegy anyának komoly beszéde volt a leányával.

— Ez így tovább nem mehet! — mondta kissé izgatottan, amikor éppen bálból jöttek haza.

— Micsoda, anyám? — kérdezte Ella.

— Ez a mi életünk.

Erre már nem felelt a lány, csak elkomorlyodott hirtelen.

— Nem bírom már! — folytatta az anyja. — A nyomoruság az ajtónk előtt, s ránk is tör, ha hamarosan nem történik valami. Pedig semmi sem fog történni. Ezeknek a mi fiatal urainknak egynek sincs komoly szándéka veled. Azoknak te csak mulató pajtás vagy. Hiszen mulathatnál még, nem vagy te éppen öreg lány, csak huszonegy esztendő vagy, csunyának se mondhat senki — és itt anyai büszkeségében hozzá nyult a dús, szőke fejhez — de nem várhatunk. Tenni kell valamit, férjhez kellene menned, még ha áldozat árán is. Foglalkozzál valami komoly emberrel, legjobban tennéd, ha ezt a Rácz fiut kötnéd le.

Bolondul érted, pénzes, mindnyájunkat megmenthetne, ha rászánná magadat. Csak tőled függ...

— Feküdjünk le anyám, jó éjszakát!

Ezuttal csak ezt tudta mondani és sietett be a szobájába, ahol a huzai már neki vetkőzöttek az alváshoz. De nem ez volt az utolsó szava. Alispánné-anyja, aki megtette a maga számadását és sutba dobta a családi büszkeséget, tudta be is fejezni azt, amibe fogott, s megtörtént az uri barátok nagy álmélkodására az a bihetetlen esuda, hogy Telkes Ella csemegeboltosné lett. A társaság összebujt:

— Na, eladták magukat a pénzes száknak, szegények!

— Ella és ez a kis gnóm!

— Nagy baj lesz még ebből! ...

Igy bírálták meg az esetet, s elzárkóztak. De később, amikor a fiatal asszony bebizonyította, hogy tud banni a Mirkó pénzéből, s ugyancsak elegáns fészket teremt magának, kezdték a régi hívek engedékenyebbé lenni. Törtétek látogatások, újabb összeolvadások, a tágas szép lakásban ebédek, szóárék következtek, s azokon a háziasszony huzai is előnyösen érvényesültek. Es Mirkó is ott volt mindenütt. Se látott, se hallott, csak úszott nyakig a boldogságban és imádtá a szép, a deli feleséget.

Ez olyan gondatlan, édes kábulás volt, gyönyörűsége, tehetetlen állapot, meg se igen érteso annak, hogy is esőppent ő bele ekkora szerencsésbe. Leánykérő, esküvő, amin át mindehhez hozzá jutott, képtelen messziségben álomba mosódott el. Es Mirkó, a kalmár mélyen aludt. Elég sokáig, amíg egyszer mégis csak felébredt. Arra riadt, hogy nyugtalanul táncol üzlet-mérlegének a nyelve. Ahogy megkapta a zuhanyt, nem jőzán lett tőle, hanem igazában bolond. Ilyen multság náluk, a Ráczoknál soha meg nem esett. Nagyon meg volt ijedve, görcsösen remegő ujjakkal lapozgatta a könyveit. Ugrált, kapkodott felettük, de nem adtak neki megnyugvást. Ott hagyta

tul eddig testvéri szeretetben élt magyarságot a gyűlöletnek zsarátnokból épített falával választotta darabokra: talán már korábban megérezte, hogy munkája visszafelé kezd sikerülni? Vagy talán — hiszen mulnak az évek — a püspök ur lassanként távolodván a püspökök korának minimális határától, közeledik ahhoz a korhoz, amelyben már nemcsak a kánon, hanem a valóság szerint is főpásztor lehet? És kezd megérteni csakugyan a főpásztor igazi kötelességét, amelyet olyan jól tud máris definiálni, és egyúttal visszadöbbsen attól a rémületes hatástól, amelyet néhány rövid esztendő alatt felidézett a benne megtestesült zabolátlan fanatizmus és könyörtelen stréberség?

Szeretnők hinni, hogy így van. Szeretnők hinni, hogy gróf Majláth Gusztáv végre csakugyan jobb belátásra jutott, hogy megértette, hogy egy haza gyermekeit egymás ellen gyűlöletre izgatni mindenütt bűn, de az erdélyi magyarságot egymás ellen vinni harcba: *hazaárulás*. Akarnók hinni, hogy így van. Csak ne volna ott az a famózus mentegetődzés az *át nem gondolt beszédről*. S csak ne előzte volna meg ezt a higgadt beszédét a tizes püspököknek a néppárt csikmegei kudarca. Mert így fel kell tennünk, hogy Majláth püspök Kolozsvárott csak azért utasította el magától a politizálás gondolatát, hogy a csikmegei felsüléssel őreá ne essék semmi rész s hogy a néppárton száradjon az egész kudarcnak egész ódioma.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, október 26.

Napirend előtt *Vérsi József* előbeocsájtván, hogy a reá vonatkozó összeférhetlenségi bejelentés esetleg csak hónapok múltán kerülne elintézésre s addig cáfolatlanul maradna egy csuf gyanúsítás, mely az ő publicisztikai egyéniségét is súlyosan érinti: — általános, élénk helyeslés közt jelentette ki, hogy a vezetés alatt álló *Budapesti Napló* sem a kormánytól, sem a szabadelvű párttól szubvenciót, vagy pénzt érő kedvezményt nem kap, ilyenrel őt vagy a lapot soha meg nem kintálták s ilyet ő vagy a lap soha el nem fogadott.

Ez volt *Vérsi József* válsága az összeférhetlenségi bejelentésre s az egész Ház élénk helyesléssel vette tudomásul.

őket, a hűtlen fölírásokat, s a rémületével egyenesen haza rohant. Hídeglőlősen reszketett és akadozó nyelvel dadogta:

— Baj van Ella, nagy baj!

— Az asszony bizony megjött tőle.

— Az istenért mi az, talán orvosért küldjé?

— Ez volt az első gondolata.

— Nem kell! Dehogy ez kell! Nem patika segít én rajtam!

Hát megtudták hamarosan az igazi betegségét is. Beszélt *Mirkó* bárosan, sietséggel, a szavak rá se értek a rendes sorokozásra, csak úgy bolakodva kapaszkodtak egymásba. A kis félzség ember, ahogy izgult, rémüldözött, rossz látvány volt Ellának, s a zavaros pillanatokban inkább mint valaha, dermesztően vonaglott át lelken az a tudat, hogy nagyon rosszat eslekedett magával. Ő is felébredt egészen.

Hát még ami ezután jött! Amikor egyszerre megfordult az addigi állapot. Ahogy *Mirkó* hozzálátott a menekvéshez és csak számolt, fukarkodott nyugtalan kapkodással és mindenbe belelított az orrát aggodalmas kiesinykedéssel, ezt sokáig nagylelkűen elviselni nem lehetett. Alispánéknak ez erős esalodás volt. Még csak két esztendő se telt el és már is felfordulás! Ők azt hitték, hogy beültek egy nagy léghajóba, amely viszi őket a magasba, szilárdan, biztonságban, s a luftbalón alig hogy megkezdte a repülést, már repedez és ernyedten összehorpad, akár a tíz krajcáros gőmböcske. Spórolni, kuporgatni, egyre csak kuporgatni és fufangoskodni, az ugyancsak csunya volt Ellának. Vendégeskedni azért tovább is kellett, s *Mirkó* utóbb már az éléskamrára is vigyázott, a boltját meg egyenesen sárkányként őrizte. Ebből bizony marakodások lettek, csunyák a belső szobákban, szerelemből, imádatból sok elpárolgott, kijózanodás következett. Az alispáné se maradt esendes, még a kisebb lányoknak is volt szavuk. Ennyi hangból kifelé is kellett jutni valaminek, a bejáró barátok finom ösztönnel is sok mindent megéreztek. *Mirkó*ról rosszul vélekedtek, még a saját házában is, az asszonyok akár meg is hallhatták. Ez csak élesztette a tüzet.

A napirend egyetlen tárgya az volt, hogy az igazságügyi bizottság beterjesztette jelentését a trónörökös házassági nyilatkozatára vonatkozó javaslatról, melyet *Szell Kálmán* miniszterelnök megnyugtató kijelentései után a Ház az elnök indítványa szerint a *keddi* ülés napirendjére tűzött ki. Addig nem is lesz ülés.

A képviselőház ülése október 26-án.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: *Tallán Béla*.

A kormány részéről jelen vannak: *Szell Kálmán* miniszterelnök, *Daranyi Ignác*, *Cseh Ervin*.

A múlt ülés jegyzőkönyvét hitelesítették.

(Napirend előtt.)

Vérsi József: T. képviselőház! (Halljuk! Halljuk!) A napirend előtt egy rövid kijelentésre kérem ki a t. képviselőháznak türelmét és figyelmét. (Halljuk! Halljuk!) A napisajtó révén értesültem róla, hogy az utóbbi napokban a t. képviselőháznak három tagja ellen összeférhetlenségi bejelentés érkezett a t. Ház elnökéhez. A három feljelentett képviselőnek egyike én vagyok. A feljelentés azon a címen történt, hogy én, vagy az a lap, amelynek vezetője vagyok, szubvenciót huz a kormánytól.

Mint hogy az inkompatibilitási feljelentés sportja akkora anyagot torlasztott az összeférhetlenségi bizottság elé, hogy ennek a legújabb feljelentésnek a tárgyalása nyilván csak hónapok múlva kerülhet sorra; minthogy ez a feljelentés pedig az én publicisztikai egyéniségemnek függetlenségét igen súlyosan érinti; minthogy ennek a feljelentésnek a híre innen az ország színe előtt a nagy nyilvánosság elé is kiszivárgott: legyen szabad itt a t. képviselőházban, ugyancsak az ország színe előtt azt a kijelentést tennem, hogy sem én, sem az a lap, amelynek vezetője vagyok, a kormánytól vagy a szabadelvű párttól sem szubvenciót, sem másféle, bármi néven nevezhető pénzbeli támogatást, vagy pénzzé válható kezelést soha sem nem kért, sem nem kaptam, sem ilyenrel meg nem kintáltam, sem el nem fogadott. (Helyeslés és tetszés.)

(A trónörökös házassága.)

Engelmayer József előadó benyújtja az igazságügyi bizottság jelentését a trónörökös házasságról szóló törvényjavaslat tárgyában.

Elnök: Elrendeli a jelentés kinyomatását, szétosztását és ajánlja, hogy azt *keddre* tűzzék napirendre.

Madarász József: Házaszályellenesnek tartja, hogy ha egy javaslat napirendre tűzéséről már most határoz a Ház, a mikor az még ki sincs nyomtatva és nincs szétosztva.

Szell Kálmán miniszterelnök: Hivatkozik a Ház régi gyakorlatára s kéri, hogy a benyújtott jelentéssel

Az alispáné asszony nem birt már magával, s teljes családi tanács előtt vágta oda a vejének:

— Hiszen ez csalás! Az ur házassodik, holott el se bir tartani egy asszonyt!

Mirkó mind erre hol szorongott, hol meg pattogott, s dühbe is gurult, legtöbbször hazulról elszaladt, de nem engedett, mentette makacsul a mérlegét. Es ugy beleszokott ebbe, hogy még akkor sem tágozott, amikor helyre billent már az egyensúly, s kezdett magához térni. Egyszer nagyon megijedt, nem akarta újra próbálni.

— On most már szándékkal gyötör engem! — fakadt ki ellene Ella. — Egészen kimutatta a természetét. Így csak szatócs viselkedhetik!

Mirkó siralmasan jajgatott:

— Nem igaz, nem kinezom. Hiszen annyira szeretem!... Nem ért engem, mindent csak magáért teszek!

— Azzal ugyan ne fáradjon! Mert én meg sohasem szerettem. En csak megvetni tudom önt, amiért annyi megalázást hoz rám. Ezt ön nem érti, más a vére!

Ezt gőgösen oda mondta Ella, s keményen kiegyensúlyozott, ahogy elsielt. *Mirkó* pedig, mint akit pofon csapnak, kilódott, s dacos izgalommal kalandos megtorlásokról ábrándozott. Nem adta be a derekát, s ezt mutatta is. Most már ő is hareolt. Olyan sikerrel, hogy az asszonya már gyűlölte, látni sem tudta. Sokat hallgatott Ella, vésztyűlősen sötét volt. *Mirkó* nem tudott ahhoz, hogyan segítsen magán. Még akkor se, amikor az asszony kikelve még egyszer magából, titokzatosan megfenyegette:

— Ne experimentáljon velem, figyelmeztetem! Térjen az észre, mert teszek valamit!... Még nem tudom mit, de sirni fog belőle!...

Akkor már sem ő nem járt el sehavá, sem otthon nem fogadott el látogatókat. Elvonulva gyötörődött. Szégyelte magát és bánkódott az eltévesztett életéért. Már az anyjára is haragudott, még a hugaira is, a szabadságról gondolkodott, de nem látott még semmi kivetést utat. Teljesen ki voltak szolgáltatva, magukra maradtak a tehetetlenségükben, s az anyja még tüzelte:

kapcsolatosan a törvényjavaslatot kedden tárgyalja a Ház, annál is inkább, mert holnap, szombaton és hétfőn nem lesz ülés a pénzügyi bizottság tárgyalására való tekintettel s a kormány tagjai hivatalos elfoglaltságban Bécsben lesznek, a jövő héten pedig csak kedden és szerdán lesz együtt a Ház, esztendőnkön és pénteken ünnep miatt nem tartanak ülést. (Általános helyeslés.)

Elnök: Kimondja a határozatot, hogy a törvényjavaslat kedden lesz napirenden.

Az ülés 4:11 órakor végződik.

BELFÖLD.

Magyar miniszterek Bécsben. Bécsből táviratozák: *Szell Kálmán* miniszterelnök, *Lukács László*, báró *Fejérváry*, *Wlassics* és *Hegedűs Sándor* miniszterek ma este *Mária Raineria* főhercegnő esküvőjére és a közös miniszteri tanácskozások folytatására végezt ideérkeztek. Velük érkezett *Popovics* pénzügyminiszteri tanácsos és a miniszterelnök kíséretében dr. *Pásztélyi* miniszteri titkár.

Zágrábi küldöttség Hegedűs Sándornál. A zágrábi kereskedelmi kamara ma tartott ülésében elhatározta, hogy küldöttséget meneszt *Hegedűs Sándor* kereskedelmi miniszterhez azzal a kérelemmel, hogy látogassa meg az ottani nagy ipartelepeket és vonja be azokat a hazai ipar fejlesztésére irányuló akcióba. A küldöttség már legközelebb elindul Budapestre.

A trónörökös házassága. A képviselőház igazságügyi bizottsága *Ferenc Ferdinánd* trónörökös ünnepes házassági nyilatkozatának becikkelyezéséről ma terjesztette be jelentését a törvényhozás elé. A jelentés szövege a következő:

Az igazságügyi bizottság a hozzá utasított 890. számú törvényjavaslatot tárgyalta és a bizottság szavazattöbbséggel a szóban íróg törvényjavaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadta abban a meggyőződésben, hogy a magyar királyi miniszterelnök ur csak törvény- és kötelességszerűen járt el akkor, amikor a törvényjavaslatot az országgyűlésnek bemutatta. A bizottság jelentésében különösen kiemeli, hogy a trónörökösnek az 1723. I. és II. törvényekben foglalt szabályozása, amely a törvényben elsorolt három ágon belül a trónörökösnek ugyanazt a rendjét állapítja meg, mely az ő felsége örökös országaiban és tartományaiiban elrendeltetett és megállapított, mint főtételeire, ugy keletkezéseire és tartalmára teljesen önálló és minden idevágó kérdések annak rendeletei szerint itélendők meg. Es így az nem folyamánnya és nem következése a trónörökös azon megállapításának, amely Ausztriára nézve történt. A bizottság a Ház elé terjesz-

— Ej, te vagy az oka, nem tudtál vele szembe szállni. Csak nem félsz tőle?!

— Nem! Csak nem értem, hogyan adhatam össze magamat ezzel az emberrel. Es gyűlölm és a legnagyobb ellensége vagyok. Es meg akarok szabadulni tőle, de ugy, hogy örök emléket hagyjak neki... Es most hagyjatok nekem békét!...

Csupa ideg volt, végképp elzárkózott. Nem mertek menni hozzá, ő meg nem kívánt senkit. Ugy látszott, hogy valamire elszánja most már magát...

Abban az időben az uri nép nagyon felkarolt egy vándor orfeumtársaságot, amely valami másodrendű fogadóban ütötte fel a tanyáját. Divat volt odajárni. A katonatisztek esténként ott voltak, közösök, tüzerek és más fegyveremek vegyesen. Eleven, tarka kép alakult az asztalok körül, a dobogón pedig elég jól öltözködött hölgyek és elfogadható szemfényvesztők kóklkedtek. Egy este meglehetősen feltűnést keltett, hogy *Ráczné*, akit az emberek már vagy három hónap óta sehol sem láttak, az anyjával szintén eljött az előadásra. Az ura nem volt vele, egy-két férfi ismerőse, aki leereszkedett hozzájuk, viccelt is e miatt a szép asszonynyal, mások nagyon hüvösen vettek rólok tudomást. Nem is maradtak sokáig az előadáson, a fiatalasszony láthatóan rosszul mulatott.

Egy héttel később, szombaton, nagy díszelőadást hirdetett az orfeum direktora, új attrakciókkal, közöttük különösen fel volt dicserve a plakáton egy angol-amerikai jockey-chansonne. Az orfeum telve volt — a színház azznap a pusztá kiadásokat se vette be. Tizenegy órájában — a tiszték akkor már nagyon jökdévkűek voltak — a jockey-hölgy következett, akit senki sem ismert még, mert épp az nap érkezett. Élénk zsiabongás közben végre megrándult a esengő, s a hátsó dekoráció ajtaján elpattant a legszemrevalóbb nő-jockey. Feszés fehér trikóban, esárpis tüzpiros selyem dresszben, ugyanolyan színű sapkában, csupa idom, csupa nyalkaság. Még subintott egyet

tendő jelentésbe felveendőnek találta az általános vita folyamán szöveggel hozott következő határozatait: a) hogy a becikkelyezendő nyilatkozat, az aláírás is kelettel egészítették ki. A kiegészítés megtörténvén, a bizottság elhatározta: b) hogy a hiteles másolatban bemutatott nyilatkozat eredetijének a bemutatását ezáltal szükségesnek nem tartja. Az igazságtügyi bizottság szavazatbővítéssel elfogadta a 890. számú törvényjavaslatot az ide mellékelt szövegben részleteiben is, és azt a t. Háznak elfogadásra ajánlja.

Budapest, 1900. október 25.

Szilágyi Dezső, Engelmayr József,
az igazságtügyi bizottság elnöke. előadó.

Ugron Gábor visszavonulása. A politikai közvéleményt élénken foglalkoztatja a lapoknak az a híre, hogy Ugron Gábor visszavonulni szándékozik a politikai szerepléstől. E híre vonatkozólag munkatársunk fölkereste Ugron Gábort, hogy tőle magától tudja meg, mi igaz a lapok közléseiből. Ugron Gábor kijelentette, hogy a kérdéses ügyben nincs miért nyilatkoznia.

— Nem elegyedem bele, ugymond, a lapok híreszteléseibe; ez a párt dolga. Tudtommal a párt ma kommunikét adott ki ez ügyben s ahhoz nincs hozzátenni valóm. Egyébként közönséges eselszövs az egész.

Az Ugron Gábor által említett kommuniké a Magyarország mai számában jelent meg s így szól:

Ugron visszavonulásáról innak — mint már annyiszor — ismét a lapok. Nem újság, sőt köztudomású dolog, hogy Ugron már többször kifejezte azon szándékát, hogy a közéletől visszavonulni kíván, de az is tény, hogy párhívei őt ezen szándékáról mindig lebeszélni iparkodtak. Most sem történt más, mint hogy Ugron egy hozzá intézett kérdésre régi elhatározásáról tett a pártértekezleten említést, de a dolog ma épp úgy nem tekinthető befejezettnek, mint előbb, és a pártköz tartozók ma sem szüntek meg azon furdadni, hogy éppen a közügy érdekében Ugront elhatározásának megváltoztatására bírják. A trónörökös házassági kérdésében is Ugron már régen kifejezte álláspontját. Ő úgy ezen nyilatkozatában, mint a képviselőházban, többször követelte az uralkodóház házi törvényeinek előterjesztését és az uralkodóház tagjainak magy. közjogi hatóságok által leendő nyilvántartását; de azt is kijelentette, hogy Ferenc Ferdinánd leendő gyermekei részére a magyar trónhoz való örököségi jogot *el nem ismeri*. Ugron ezen álláspontját a párt több tagja osztja, viszont mások az ellenkező felfogást vitatták, de ebből a kérdésből ki-

a lovagló-ostorával, majd egy angol kupléba fogott, de esudálatosan kevés hanggal és mindenkinek állmélkodására a legnagyobb elfogódottsággal. Valóságilag elnyelte a strófát, s hirtelenkedve táncba fogott. Amikor az ámulat lent a nézőtérben már általánossá lett, elől a tisztai asztaloknál valaki hangosan elkialtotta magát:

— Hiszen ez Ráczné!

Egy-két pillanatra esőnd lett, az erősen festett arcban most már többen is ráismertek az alispánlányra, aki fáradtan állt meg egyszerre a színpadon. Jobb lába idegesen rezgett az izgalomtól. Meredt, holdkörös arccal bámult a közönségre, s erőlködött, hogy újra énekeljen. De egy hang se jött ki belőle, csak valami dadogás, . . . ájulás környékezte. Akkor már zúrvárv volt odalent. Sopánkodás, zúgás és taps keveréke. Több aszszony sietve felkelt, vitette haza magát az urakkal, akik sokkal inkább ott szerettek volna maradni. A tisztiek bravóztak is, de amikor észrevették, hogy a szép jockey-lány a pódiumon már-már álétan esik össze, s zavarodott szemmel menekülést keres, akkor felugráltak a deszkákra és felfogták a karjukkal. A függőnyt összevonták, nagy lötés-futás támadt, orvos is került fel egynehány . . .

Sikerült a botrány. Két helyi lap írt róla kimerítően, előzményekkel. Ráczné csak hamar magához tért a hotel egyik szobájában, ott is töltötte az éjszakát. Az anyja reggel kétségbeesetten rohant hozzá. Akkor már nyugodt volt és elszánt.

— Megkönnyebbültem, semmi bajom, új kedvet érzek az élethez mama! — mondotta.

Még este elutaztak. Bécsbe mentek új egzisztenciáért, Mirkót ott hagyták árván. Az egy szóval se tartóztatta őket, halott volt. Agynak esett, s lázálmában egyre az aranyémét látta, amint tisztos patinájára undok piszok hull és növesztí óriás szörnynyé a becsületet rovat. Amikor felkelt, az orfeumost kereste halálra, hogy porbe fogja, kerébe tesse. De akkor az már ungon-berken túl volt a truppjával.

folylólag semmi összeütközés a párt tagjai között fűnn nem forgott. Téves a lapoknak azon állítása is, hogy tegnap ebben a kérdésben és a párt ügyei felett újabb pártértekezlet volt. Hétfő óta nem volt a pártnak értekezlete, nem is volt ilyen értekezlet csak a jövő hétfőre kitűzve. Ezekből folyik, hogy egy a párt megállapodására, mint az Ugron elhatározására vonatkozólag nyilvánosságra jutott közlemények sok tekintetben helytelenül adják elő a dolgokat és tévesen jelzik azokat befejezettnek. Egyébiránt tény, hogy a párt több tagjánál a közlések visszatetszést szültek s az a felfogás, hogy a pártértekezletről adott ilyen irányzatossá közlések a párt-hoz tartozással meg nem egyeztethetők.

A hadügyi szállítások. A képviselőház pénzügyi bizottságában a kereskedelemügyi tárca költségvetésének tárgyalása alkalmával szóba kerültek a hadügyi szállítások, mely alkalommal Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter egyebek között oda nyilatkozott, hogy néhány év múlva az egész megállapodás keresztül fog viténi. Ez a nyilatkozat némely részről félreértelt, úgy magyarázva, mintha a kereskedelemügyi miniszternek a hadügyi miniszterrel folytatott tárgyalásait csak évek múlva tejezn be és a miniszter mostani nyilatkozata ellentétben állana az e tárgyban megjelent korábbi közlésekkel. Ez a felfogás — mint értesülünk — aljában téves, amennyiben a közös hadügyminiszterrel a szóban forgó tárgyalásokat Hegedűs miniszter teljesen befejezte, az ügyet végleg rendezte, mely alkalommal, mint a bizottságban is kijelentette, a hadügyi miniszter részéről a legnagyobb előzékenységet tapasztalta. A félreértett nyilatkozat csak arra vonatkozott, hogy néhány év múlva a megállapodások a gyakorlati életben is teljes mértékben nyilvánulni fognak. A hadügyi kormányzatnak ugyanis sok oly ipareikre van szüksége, melyek ma még Magyarországon nem készülnek. Ha azonban oly gyáraink lesznek, amelyek ezeket a cikkeket készítik, akkor Magyarország ezek szállításában is megfelelően részesedik.

KÜLFÖLD.

Európai és afrikai hollandusok. Néhány okirat került nyilvánosságra, amelyek érdekes világot vetnek az európai és afrikai hollandusok — Vilma királynő alattvalói és Krüger választópolgárai — közti viszonyra s a délafrikai háború előzményeire. A testvéri aggodalom hangján beszél a hollandi kormány és mérsékletre biztatja Krüger. Ezeket a békéshangú táviratokat a németalföldi kormány most publikálja. A publikációnak nyilván az a célja, hogy Hollandia okmányokkal igazolja, hogy nem táplál Angliával szemben ellenséges érzületet. Ennek bebizonyítására azért volt szüksége, mert Krüger nemsokára Hollandiába érkezik, ahol bizonyára nagy örömradiálommal fogadják, ami nem egy angol-ellenes tüntetéssel fog járni. A hivatalos Hollandia tehát mossa a kezeit, hogy ne köthessen bele a hivatalos Anglia.

A három okmány három távirat, amelyeket a hollandi külügyminiszter küldött 1899-ben a hollandi főkonzul közvetítésével Krüger-nek.

Az első táviratban, amely 1899. május 13-án kelt, arról értesítette a miniszter az elnököt, hogy több fővárosból érkező hírekből azt következteti, hogy a kelet-afrikai kérdés erőszakos megoldását kell tartani. Mint hi barátja, azt ajánlja Krügernek a köztársaság valódi érdekében, hogy *belekülény és mérsékelt legyen*, amennyire csak lehet és hozzáteszi, hogy biztos torrásból való tudomása szerint a német kormány is egészen úgy vélekedik.

Krüger erre azt válaszolta, hogy mindig békülékeny volt s nem óhajta a háborút, de a köztársaság függetlenségét nem adozhatja föl. A választójogot megadhatja az idegeneknek, de nem térheti, hogy az angolok az angol királynő alattvalói maradjanak és mégis választói jogot gyakoroljanak a köztársaságban.

A második táviratban, amely 1899. augusztus 4-ikén kelt, azt ajánlja a németalföldi külügyminiszter Krüger elnöknek országá érdekében, hogy az angoloknak nemzetközi bizottság alakítására vonatkozó indítványát ne utasítsa vissza kerekén.

Krüger azt válaszolta, hogy nem nemzetközi, hanem angol-transvaali bizottságról van szó. Majd közelebbi felvilágosításokat fog kérni Angliától a javaslat jelentőségéről és nem fogja a javaslatot véglegesen visszautasítani.

A harmadik táviratban, amely 1899. augusztus 12-ikén kelt, konstatálja a németalföldi miniszter, hogy a német kormány teljesen osztozik abban a nézetben, hogy nem volna ajánlatos az angol javaslatot visszautasítani. A miniszter megjegyzi, hogy miként ő, a német kormány is meg van róla győződve, hogy ha vala-

mely nagyhatalomnál ebben a nagyon kritikus pillanatban bármilyen kívánsággal állanak elő, annak nem lenne semmi eredménye, sőt nagyon veszedelmes volna a köztársaságra nézve.

Krüger erre azt válaszolta, hogy az angol javaslat az angoloknak a köztársaság belső ügyeibe való egész közvetlen beavatkozását vonná maga után. Kijelentette még, hogy nem szándékozik a nagyhatalmakhoz *appellálni*.

Colesberg, október 26.

Philippolis várost, amelyet a boerok megtámadtak és több napi ellentállás után bevették, a yeomaryk két más csapat segítségével mult éjjel visszafoglalták. A boerok, akik nagy számmal érkeztek, nagy veszteséget szenvedtek.

A kínai háború.

Páris, október 26.

A Havas-ügynökség jelenti Pekingből tegnapelőtti kelettel: Csing herceg és Li-Hung-Csang dekrétumokat adtak át a követseknek, amelyek szerint a *zavargások kitűréséért felelős hercegeket és minisztereket bűnösségük fokához mérten megbüntetik*. Az egyik rendeletben kimondja a császár, hogy *Tungfuzsiang* súlyos bünteteket követett el, s utasítja Csing herceget és Li-Hung-Csangot, hogy *Tungfuzsianggal* és azokkal a hercegekkel, akiknek megbüntetését az európaiak kívánják, *közöljék megérdemelt büntetésüket*. A meghatalmazottak hozzátesszik, hogy a császár egyes hercegeket önszántából büntetett meg. *Kangjit* betegség ölte meg, *Tuan és Csuang* nincsenek a császári udvarnál. A követek kijelentették, hogy *ezek a közlések nem égisztik ki őket*.

London, október 26.

Berlinből jelenti a *Standard*-nak: A kínai császárt *rendkívül megörvendeztette az angol-német egyezség megkötésének híre*. *Kvingszu császár vissza akar térni Pekingbe*, hogy jelen legyen a béke megkötésénél; továbbá levelet akar írni *Vilmos császárnak és Viktória királynőnek*, hogy megköszönje nekik a Khina fennállását biztosító egyezmény megkötését.

Berlin, október 26.

A német-angol egyezmény Oroszországnak csak vasutányt érinti, az orosz birodalomnak Mandsuországhoz való viszonya keveset érdekli az oroszokat. A kabinetben is szóba került e kérdés, melynek a legpróbb részletekre kiterjeszkedő megvitatása után abban állapodtak meg, hogy minden jel az *orosz beleejegyzés* megadására mutat.

Berlin, október 26.

A német flottaegresületnek jelenti Pekingből: A szövetséges csapatok október 19-én *elfoglalták Paotingfut*. A rendes kínai katonák nem állottak ellent és déli irányban elvonultak. A második német-kelet-ázsiai dandár egyelőre Paotingtuban fog állomásozni.

London, október 26.

A *Reuter-ügynökség* jelenti Anszuból 18-iki kelettel: A paotingfui expedíció 16-án Kucsing mellett táborozott, ahol arról értesült, hogy egy 2000 főnyi császári sereg északnyugat felé kitért a szövetséges csapatok elől. A hadoszlop 17-én folytatta útját, Anszu elé ért és megszállta ezt a várost. Ma Anszutól hét mérföldnyire császári katonák rálóttek a német őrségekre. A németek megtámadták a kínaiakat, kemény harc után elkergették őket és két főszerelt ágyút, sok fegyvert és négy zászlót ejtettek zsákmányul. Azt hiszik, hogy Paotingfu kiinduló pontul fog szolgálni a további hadműveletben.

London, október 26.

A *Daily Mail*nek jelenti Pekingből: *Négy ezer falusi lakos és egy boxer-csapat között három napig véres csata folyt*; azt hiszik, hogy a boxerek győztek. *A falu háromezer háza elpusztult*. A táotái kétezer katonát küldött a falubeliek segítségére.

Róma, október 26.

Az Agenzia Stefani jelenti Pekingből e hó 24-ikéről: *Egy élelmezési vonat, amelyet 12 olasz tengerészkatona fedezett, e hó 20-ikán Matao mellett egy boxerosappal találkozott*. A boxereket megfutamították, miután ezek több halottat és sebesültet vszítottak.

Brüsszel, október 26.

Borzalmas hírek érkeztek ismét a kínai harcterről. *Az oroszok és japánok egyesült csapata a kínaiakat kíméletlenül öldökölte* egy tegnapi heves összecsapás alkalmával. Az itteni lapok jelentése szerint *20.000 kínai lett az öldöklés áldozata*.

HIREK.

Maupassant és Zola az iskolában.

A német iskolamester verto meg a franciákat 1870-ben — ezt a mondást már beirták a világtörténetbe. A német iskolamester azóta sem pihen. Fáradszónakul neveli erőre, körültekintőre a legfiatalabb Németországot. Most már kiküldte őket a világnak mind az öt részére: onnan szivattyúzzák haza a exotikus aranyat, a hatalom alapföltételét. De itt van, túl a Rajnán az ősi vetélytárs, az ősi ellenség. Fegyverkezni kell az ellen, nemcsak ágyúval, de fegyvelmezzel, hibázhatatlan tudással is. A német iskolamester megtanulta a dr. Schultzius klasszikus anthológiájából, ezt a filológus igazságot: ősmérd meg ellenségedet. 1870 óta megkétszereződött a franciául beszélő németek száma. Kutató szemmel nyomon követik annak a másik náció-nak a fejlődését, haladását, lelke kialakulását. A német iskolamester a legkitünőbb kém: tökéletesen megismeri és megösmerteti az ellentábor mineműségét.

Most a német iskolamester olyan meszterfogásra adta magát, amelyen ugyancsak elbámulnak majd a franciák. Az iskolában olvasatni fogják Zolát, Maupassant-t, Halévy-t, Coppéet, Daudet-t, Theuriet-t, Masson-Forestiert. A francia iskolás olvasókönyvekben ezek a nevek még nem, — vagy csak nagyon szórványosan fordulnak elő. A német olvasókönyvben azonban benne lesz mind-egyiktől egy-egy rövid elbeszélés vagy rajz. Persze nem azok közül való, amelyekben bizonyos sorokat ceruzával alá szokott húzni a kölesönkönyvtárak közönsége. Hanem kiváló-gatják a finom művészi dolgokat, azokat, amelyekben a francia író tökéletesen elárulja a franciát, a gall ember lelkét, eszejárását, — olyan novellákat, amelyekben a francia önmagát leleplezi s bemutatja minden erejét és minden gyöngöségét. A német iskolamester a legszebb remekművek révén ösmerteti meg az ősi és brilláns ellenfelet a német gyerekekkel, akinek talán nem is nagysokára szuronyra kell majd kiállania a szomszéd fajtán.

A német schulmeister nem nagy látókörű, de szívósan okos és körültekintő. Mig Essenben Kruppal önteti az ágyuszörnyetegeket, azalatt filológiai módszerével tökéletesen kikémléli az ellenséges táborn. S az ellenség alapos megösmérése a győzelem fele.

Egy liter buza.

Abban az egy liter buzában, melyet Dálnoki Nagy Lajos főispánnak küldtek Pankotáról, kulturhistórián kívül sok konkoly is van. Azaz hogy éppen a konkoly a kulturhistória. Elavult dolog s ellenzéki képviselő szájából is kikopott látásit volna, az adók ellen ágálni most, amikor csak egy liter konkolyos buzáról van szó, de bizonyos, hogy fényesebben nem szónokolt az adó ellen senki, mint ez a pankotai liter.

A pénzügyminiszter ugyanis csöngetett a törvényhatóságnak, az csöngetett az alispánra, az alispán rákiáltott a főszolgabírákra, a főszolgabírák pedig oldalba börték a községi előljárót, mondván:

— Most hát befejezték az aratást s tud fizetni a paraszt.

— Igenis.

— Nohát akkor vegyék elő kentek a tudományukat. Pesten pénz kell, be kell hajtani az adókat.

Igy kezdődött a pankotai liter buza históriája. Folytatódott pedig úgy, hogy Pankotai senki sem tudott adót fizetni, mert nem volt igaz az, amit az újságokból meg szobeszedből szívtak föl a pesti urak, hogy tudniillik jó volt a termés és tud fizetni a paraszt. Lám a pankotai paraszt nem tud fizetni, mert igaz ugyan, hogy sok buzája termett volna, ha meg nem ette volna a fekete rozsdá. Ahol

pedig a fekete rozsdá eszik, ott koplal a paraszt s még végrehajtóval sem lehet belőle pénzt kiszorítani.

Igy van a dolog, miért is alázattal kéri Pankota előljárósága a tekintetes vármegyét, ne tessék az idén árverést tartani ebben a községben, ahol a verésből eléggé kijutott már a parasztnak. Az Isten veréséből. Ha pedig akadna olyan ember a vármegyezházán, aki kételkedik a dolog igazságában, annak küldenek mutatóbá mintát a buzából. Egy litermustra buzát, a nyomor mustáját. Egy kis, literbe szorított tanúságtételt a mellett, hogy amugy messziről, onnan, ahol nagy szélesáltalánosságban beszélnek a társadalmi osztályok helyzetéről, sohasem íthetik meg helyesen még azt sem, hogy Pankotán van e termés vagy nincs. Ezt a csekély kis hullámverését a gazdasági életnek sem látni meg onnan, ahol csak csöngetnek s ahol csak kiadják az ordrát, hogy be kell hajtani az adót. Aztán a nagy dolgokat, tíz meg husz, ötven vagy száz Pankota sorsát, ügyét-baját, adóját miképpen látják meg és miképpen foglalhatnák egyetlen egy kormányzati elv kalapja alá?

A középosztály bajban van, — mondják — gazdag alapítványt raknak a vérző sebekre s kiszáll az országba a jelszó is, hogy gyógyítsuk meg a félurakat. Most ez az elv, most ez a társadalmi hangulat bujt az emberek bőre alá s most ez a hangulat a nyitja mindennek, ami az országban történik. A középosztály baja érdekkel engem, téged és mindenkit, aki gyógyítani, orvosolni, javítani szeretne ebben az országban, ahol olyan nagyon nyűszörögnek a sok nagy betegek.

Azonközben pedig a pankotai humor, vagy az elkeseredés, vagy a horror executionis kieszi az azt a kérvény-mellékletet, amely most jutott a vármegye elé, az uri középosztály ezeréves terített asztalára.

Egy liter buza. *Paraszt* buza. A nyomor buzája.

G—A.

Budapest, október 26.

— BUDAPESTI NAPLO. Október 31-én új előfizetés nyílik a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Személyi hír.** *Klotild és Henrietta* főhercegnők ma este Budapestről Bécsbe érkeztek.

— **Az övegy oszárné betegsége.** *Berlinből* táviratozzák, hogy az övegy császárné állapota tegnap óta — mint *Cronbergből* jelentik — ismét rosszabbra fordult. A császárné a szivgyöngesség jelei mutatkoztak. Bár ma délelőtt némi javulás állott be, *Revers* tanárt ismét *Cronbergbe* hívták.

— **A király Lónyay Elemérné.** A király — mint egy bécsi távirat jelenti — ma délután Schönbrunnból Kalksburgba hajtattott és hosszabb látogatást tett gróf *Lónyay Elemérné*nél.

— **Munkácsy Mihály emléke.** A kerepesi-uti temetőben halottak napja alkalmából pompásan fel-diszítik *Munkácsy Mihály*nak, az idén elhunyt nagy művészünknek most még jeltelenül álló sírját. A sírra helyezik mindama koszorúk szalagjait, amelyek a temetőskor a ravatalra érkeztek. Koszorukat helyeznek a sírra *Munkácsy Mihály* övegye, az Országos Képzőművészeti Társulat, a Magyar Képzőművészek Egyesülete és az egyetemi ifjuság. *Munkácsy*nak a festőmesteriskolában elhelyezett domborművű szobrát pedig gyászgyűlöllal vonják be.

— **Ünnepelet tanár.** A budapesti református főgimnáziumnak egyik érdemes tanára, *Baráth Ferenc*, az ismert esztétikus, harminc évi működés után az idén nyugalmra vonult. Tanártársai azonban ünnepelesen akarnak elbucuzni tőle és legközelebb disz-lakomát rendeznek tiszteletére.

— **A magyar kereszténység ünnepe.** *Kolozsvárott* ma kezdődtek a magyar kereszténység kilencszázados jubileumi ünnepségei, melyek 30-ág tartanak. *Majláth* püspök vezetésével hálaadó istentisztelet volt, melyen a püspök maga pontifikált. Azután egyházi körmenet volt, melyben 64 lelkész vett részt és a státusgyűlés több világi tagja, köztük *Jósika Samu* elnök, disz-magyarban. Az ünneplés mise után égő grertyákkal újabb körmenet volt.

— **A kiállítás meghosszabbítása.** *Párisból* jelentő tudósítónk, hogy a kiállítás tartamát november

10-ig bezárólag meghosszabbították. November 11-én szabad lesz a bemehet.

— **Müller Miksa haldoklik.** *Müller Miksáról*, a nagyevű filológusról azt a szomorú hírt táviratozzák, hogy utolsó óráit éli. Ereje rohamosan hanyatlók és orvosai feladtak minden reménységet, hogy megmenthetik az életnek.

— **A Vatikán új napilapja.** Brüsszelben fog megjelenni a legújabb hírlap-kurjózum, — újság, amely francia, olasz, német, angol és spanyol szövegben fogja naponként a Vatikán érdekeit a világba vetni. Törülmezzett nemzetközi lap lesz, még a munkatársai és szerzői is az említett öt nációból fognak kikerülni. Hogy hogyan igazodik el majd az új bábeli zavarban a boldogtalan szerkesztő, azt majd meglátjuk a lap legelső számából.

— **A Vörösmarty-szobor.** A társadalom minden rétegében egyre nagyobb az érdeklődés a mozgalom iránt, amely az Otthon írók és hírlapírók köréből kiindulva, a fővárosban szobrot akar állítani *Vörösmarty Mihálynak*. Vasárnap délelőtt 11 órakor tudvalegleg nagy értekezlet lesz ebben az ügyben az Otthon disz-termében (Dohány-utca 76) és máris nyilvánvaló, hogy ez az értekezlet nemcsak hogy lelkesedéssel, de nagy energiával is veszi kezébe a szobor megteremtésének ügyét. Az Otthon elnöke, aki az értekezletet összehívta, a meghívásra sok letelelet kapott, amely hazafias örömmel üdvözlö az akciót. Levél jött többek közt *Daranyi, Széchenyi* miniszterektől, *Hornig, Rimely, Firczak, Zmejanovic* püspököktől, *Vajda* Odön zirci apáttól, *Mészáros Imre* operabázi igazgatótól, gróf *Csáky Albintól*, egész sereg egyesülettől és testülettől stb. A levelek hazafias lelkesedéssel üdvözölve a mozgalmat, nagyobbára a meghívott megjelenését adják hírül, többen képviseléstést jelen-tenek be s csak kevesen jelentik sajnálkozással, hogy a napjok már nem szabad. Ami e megnyilatkozásokban szembeötöl, az az egyöntetűség, amelylyel mindenki az ügy szolgálatába áll. A csorna-premontrei kanonok-rend pedig a meghívást megköszönő levelében már adakozást is jelent be a szobor javára. Mindenki örömmel fogadja a mozgalmat, amely *Vörösmarty* emlékének méltó megőrkítésére terjed ki az országba. A siker alapjául megveti a vasárnapi értekezletet, amelynek előkészítésére az Otthon választmánya hol-nap, szombaton délután 3 órakor ülést tart.

— **Los von Rom!** Amióta Ausztriában nagy számban szakadnak el Rómától a katolikusok s belépnek az evangélikus egyházba, a németországi evangélikus szövetség hathatósan dolgozik a mozgalom folytatása érdekében. Mint Weimarból jelentik, az ottani evangélikus szövetség elhatározta, hogy az ausztriai *Los von Rom* agitáció támogatására újabb kétszáz ezer márkát utalványoz ki.

— **Magyarosító pincérek.** A főváros derék pincérei hazafias mozgalmat indítottak a német és egyéb idegen nyelvek derűre-borúra való használatá ellen. A Budapesti pincérek első magyar házi asztaltársasága után állást foglalt az ország valamennyi pincéregyesülete a magyar szó mellett és elhatározták, hogy a vendéglő és a kávéház vendégeit először magyarul szólítják meg. Elismerés és dícséret illeti nemes buzgóságukért a pincéreket, akik ezzel a tettelükkel is megmutatták, hogy a nemzeti ügyeknek valamennyien első sorban küzdő harcosai. Az Országos magyar iskolaegyesület elnöke, *Tóth József* pestmegyei tanelügyelő lelkesbangu levelében üdvözötte a magyarosító pincéreket.

— **A szótalan hadvezér.** Az 1871-iki háborúk győzedelmes vezérének, a német egység első nagy katonájának emlékére üritette ma Németország fiatal császára poharát. Moltke tábornagy születésének mai századik évfordulóján a császár reggelinél köszöntötte föl a tábornagy máneseit s így szónokolt:

Poharunkat a nagy tábornagy emlékének szenteljük, aki mint győző és hadvezér a csata-téren, mint tanító és oktató a békében s mint házám és személyem hű barátja, tanácsadója és szolgálja egyaránt elérhetetlen volt. A tábornagy mánesinek és emlékének, akinek szelleme vezesse tovább is mindenkor új munkára és diadalokra vezérkaromat.

— **Egy toreador végtisztelessége.** Madridban a napokban eltemették *Dominguint*, Spanyolország leg-jepesebb bikaviadorainak egyikét. *Dominguin* utóljára Barcelonában lépett föl. Mikor az első bikát a küzdő-térre vezették, a toreador elesett, a felbőszült állat keresztülötte te és nem sokára kielehte lelkét. Holtestét bebalzsamozták és valóságos diadalmenetben szállították Madridba. A temetőben a tömeg a sírhely szélén álló lelkész és halottvivőket addig szoritotta, míg azok a koporsóval együtt a sírgödörbe estek. Mikor a temetésnek vége volt s a madridi rendőrök azon buzgólkodtak, hogy a tömeget kikardalpozák a temetőből, a kifelé tartó tömeggel két gyászba öltözött hölgy jött szembe, akik egyenesen a toreador sírjához mentek és koszorút tettek a koporsóra.

— **Mamák az egyetemen.** A filozopter emberelekezést óta a legszelidebb egyetemi polgár volt, aki éppen úgy tudott megbocsátani az embereknek, mint beletörödni a sorsharagba. De az idők változnak. A filozopter is. Hallgatja ugyan még most is a bölcsélet szavát, de nem hallgat rá. Levette a szelidség báránybőrét és magára gítte a farkasok mozt. Reggelente vérengző kedvével állít be a tanterembe, fogait csattogatja, körmeit feni, akárcsak meselibe rokona, ama nevezetes farkas, amely fölfalta az ismert hírvöröspapács kis leányt. Ezek a modern farkasok is kis leányokra pályáznak, a filozopter-kisasszonyokra, akiknek *Wlassics* miniszter nyitotta meg az egyetemen kaput. Ah, ki tudná kikutatni a természet titkait, ki tudná megmondani, hogy miért tüntetnek a filozopterek kisasszony-kollégáik ellen? Mert eddig csak tüntettek ezek a gonosz farkasok és nem haraptak bele még egy kis leányba se. Szegény filozopter-kisasszonyok! Nyolc esztendőn keresztül tanultak a gimnáziumban, tudják, hogy minő igék vonzanak *accusativus cum infinitivó*, tudják, mi a különbség a *participium relativum* és az *ablativus absolutus* közt! Foglalkoztak az *aoristos* kalandjaival is és ismeretséget kötöttek az *optativusszal*, a *coniunctivusszal*! Zokogva magolták a fizikát és nagy kinnal el is hitték a rezgési elmélet romantikáját. Holdvilágos esteiken, amikor az éj csöndessége elborult a városban, ákom-bákomos tabellákat néztek és elmélyedtek a logaritmus titkaiba. A világtörténelem kis ujjukban volt: az ó-kor az első ültetésben, a középkor a másodikban, az új-kor pedig rózsás körmök alatt. Az irodalomtörténetben megtanulták, hogy melyik író mikor született és hogy *Gyulai Pál* nem dalos természet. A filozófia propedeutikában megismerkedtek a gondolkodás és az érzés alapfajával és a torna-órán megtanulták az úgynevezett lajhárfogást. Végül még érettségit is tettek. A bájos hölgyek most már azt hitték, hogy mindent tudnak és nyugodtan irakozhatnak be az egyetemre. De keservesen csalódtak, mert már az első óráról is sirásra álló ajakkal tértek haza. Már az első órán találkoztak a nagy titokkal, amelynek nyitját meg nem találhatták.

— **Mamácska** — kérdezték otthon — miért haraguszunk rák a filozopter urak?

— Honnét gondolod, hogy haraguszunk?

— Mert lármáznak, dörömbölnek, amikor mi lányok a tanterembe lépünk. Igen, mama, ők tüntetnek ellenünk!

Hát ez igaz. A filozopter urak csakugyan megvadultak; vajjon miért? Elvégre igaz, hogy a filozófia elvont fogalmakkal foglalkozik leginkább, — és hogy az ilyen édes-kedves teremtesek, mint a mi filozopter-kisasszonyaink, nem igen nevezhetők elvont fogalmaknak. Nagyon realis a pilantásuk, hajuk csillogása, ezüstös nevetésük. Beszélhet a professzor *Schoppenhauer* pesszimista filozófiájáról, amely az élet megtagadására szólít föl, — a pajzán mosoly a filozopter kisasszony fiatal, ah oly fiatal szemében, demontálja a frankturi bölcslet. Talán a hideg tudomány és a meleg élet küzdelme az, a mit most a bölcséleti fakultáson látunk...

Szilágyi Arabella asszony, a kitűnő ének-művésznő, akinek kedves szép leánya: *Agota* szintén egyike az egyetemi leányhallgatóknak, beiratkozott az egyetemre rendkívüli hallgatóként, hogy leányát a tüntető filozopterekkel szemben garid-rozza. A fejedelmi Brünhilda talán sarokba fogja szorítani a lármás ifjakat.

— **Nápolyi ásatások.** *Nápoly* mellett a Vezuv keleti lejtőjén egy parasztagda meggazdagodott a földjén, annyi régi arany és ezüst érmét szántott ki belőle az idők folyamán. Az olasz kormány a kincses föld földszomszédságában ásatásokat rendezett, még pedig fényes eredménnyel. Egy egész fényes palota került naplányra, kitűnő karban, a falait gyönyörű freskók díszítik. A palota a mostani évszámítás előtti időben épült. II. *Vilmos*, a német császár megkereste az olasz kormányt, adná el neki az értékes műkincset 200.000 frankért. Egyidejűleg levelet írt az olasz királynak, amelyben arra kéri, hogy az olasz törvények, amelynek értelmében műtárgyakat az országból kivinni tilos, vele szemben ne alkalmazza.

— **Halálós szerencsétlenség.** *Szegedről* táviratozza tudósítónk: Az *algyői* vasúti hid építésénél tegnap és ma halálós szerencsétlenség történt. A munkások burában dolgoztak a víz alatt, ahova a szivattyú nem vitt elég sürített levegőt. Hat teljes óráig tartózkodtak a munkások a vízben s mire fölvtették őket a szabad levegőre, tizenhatan elaláltak, ketten pedig megfulladtak. A halálós szerencsétlenségről táviratilag értesítették a szegedi törvényszéket, amelynek a képviselőletében egy vizsgálóbíró ment ki Algyóra.

— **Letartóztatott házaspár.** Bécsi tudósítónk jelenti, hogy az ottani rendőrség *Kolben* Henrik magánzó és nejét letartóztatta. A házaspár valóságos bűnbarlangot tartott Bécsben és jómódú családok leányait csábította el.

— **Az egri egyházmegye ünnepe.** Az egri egyházmegye papsága nyugdíjintézet ügyében három évenként közgyűlést szokott tartani. Mint tudósítónk írja, tegnap is volt ilyen közgyűlés dr. *Samassa* József egri érsek elnökele a a közgyűlésen az alapszabályok értelmében a főképtalán tagjai kívül megjelentek a főesperesek, alesperesek, minden alesperesi kerületből egy-egy delegátus, a központi papság két képviselője s négy káplán, összesen mintegy hetvenen. A közgyűlés legérdekesebb része kétségtelenül az érsek beszéde volt, melyben azt fejtegette, hogy az egyház mindig respektálta az állam jogkörét s tévednek azok a politikusok, akik azt hiszik, hogy az egyház hivatalos tevékenységének megszüntetése a hatalomra nézve életkérdést, a társadalomra nézve pedig lelkiismereti szabadságot és haladást jelent. Az érsek szerint „az utóbbi idők nagyon is termékenyek voltak szigorú oktatásban a kormányok számára. Ha a józan észnek, ha a tapasztalásnak van valami hatalma a földön, a kormányoknak bele kell már járni oly szabálytalan hatalom követésébe a magok részére, amely egy is lehetetlen akképp fenntartani, amint ők vélik.“ A beszéd azzal végződik, hogy az emberi társadalom csak hit és szeretet által menthető meg s akik ebben az irányban legtöbbet tesznek, azok lesznek a haza megmentői és a jövő kor emberei.

A közgyűlés után az egész papság az érsek vendége volt ebédre s az ebéd során *Samassa* József felkészítőt is mondott, azokkal a ráfogásokkal foglalkozván, melyeknek az egyház szerinte ki van téve. Erre vonatkozólag az érsek így nyilatkozott: „Mi soha sem fogunk, mert nem tudunk megelégedezni arról, hogy tanítványai vagyunk Annak, aki a kereszt-fán ellenségeit könyörgött és hogy tagjai vagyunk az ő egyházának, melynek ösvényén azon valódi szeretet napja ragyog, mely távol van a lágy érzélgéstől, mely a beteges érzelmekkel játszik s a jó és rossz iránti közömbösséget esilógó szóözübe burkolja; — és ha hitelünkben és tanakban ingatlanok vagyunk is, a különböző felekezetek tagjaiban csak testvéreinket és felebarátjainkat látjuk s jól tudjuk, hogy a szeretet az Ur tanítványainak ismertető jele s hogy minden hitünk mellett sem volna szeretet nélkül Istentől mit reménylenünk.“

— **Johannesburg nyomora.** *Johannesburg* drágaság és nyomorúság dolgában hasonlítani kezd az ostromlott *Páris*hoz. Még nem jutott el ugyan odáig, hogy patkányt ebédeljének benne, de már is rémségesen fölment az ára minden élelmi szemek. Némely kereskedő az ablakába kiragasztott plakátot hirdeti, hogy cukor, rizs, liszt, tej és vaj egyáltalában semmi pénzért se kapható már az üzletében. Egy citrom husz-harminc krajcár. Gyertya már nincs, egy skatulya gyújtóknak ötven krajcár az ára. Egy kilogramm marhahús két-három forint, a disznóhús még drágább. Nemsokára azonban elérkezik az az idő, hogy elfogy minden elesség a városban, ha ugyan addig nagyobb szállítmánnyal nem segítenek a sanyargatott város sorsán.

— **Ehenhalt az erdőben.** *Alsó-Lendva* és *Radamos* községek között levő erdőben egy nőhullát találtak. Az orvostörvényszék boncolás megállapította, hogy a szerencsétlen éhhalál áldozata. Egy saját maga készítette kunyhóban akadtak rá, a hol magányosan élt. Az ujján az aranygyűrűt, a kunyhóban pedig néhány kendőt találtak. A titokzatos halott kitélének megállapítására folyik a nyomozás.

— **Öngyilkos főszolgabíró.** *Trencsénből* jelentik, hogy *Victoris* György, es. és kir. kamarás, illavai főszolgabíró tegnap reggel fölé lőtte magát. Az öngyilkos 41 éves, nőlen ember volt és rendezett anyagi viszonyok között élt.

— **Nagy lopás a Sonzognó-cégnél.** A világhírű milanoi *Sonzognó-céget*, amely tudvaleg zeneművállalat, háromszázezer lírával károsították meg eddig ismeretlen tettesek. A legsajátosabb eset ez a tolvajlások történetében, a tettesek ugyanis zeneművek partitúrát tulajdonították el, s azokat a maguk javára értékesítették. A cég csak mostanában jutott rá a dolagra. Megtudta a cég, hogy *Bukarestben* egy operát adtak elő, amelynek a jogát csak a cég adhatja el, s töle nem vették meg, a bukaresti operához fordultak tehát *Sonzognó*hoz, mire azt a választ kapták, hogy az operát annak rendje és módja szerint megvásárolták. Ez volt az első nyom, amelyből kiindulva, a cég sürgős vizsgálatot tartott helyiségekben, s az eddigi vizsgálat eredménye az, hogy háromszázezer líra értékű partitúra hiányzik.

— **Öngyilkos fogházfőgyel.** *Zomborból* telegrafálják, hogy *Kakas* János törvényszéki fogházfőgyel ma reggel lakásán agyonlőtte magát. Öngyilkosságának okát még legbensőbb barátai sem tudják.

— **Házasság.** Dr. *Kelemen* Béla szegedi ügyvéd e hó 27-én, hétfőn délelőtt 11 órakor tartja esküvőjét a Kálvin-téri reormátus templomban *Bakonyi* Károly nyugalmazott altábornagy leányával, *Szerénával*.

— **A privát órák.** Ha a gyerek nem képes az iskolai órák alatt magába szodni mindazt a tudományt, amit a tanítási rend megkövetel tőle, ismétlő órákon segítenek rajta a tanítók. Természetesen sok visszaélés is történt az ismétlő órákkal és sok szó esett mind ez ideig arról, hogy szükséges-e rendes tanításon kívül még a privát óra is, vagy nem. Az eltérő vélemények miatt a tanács is foglalkozott az ismétlő órák kérdésével és egy legutóbb tartott ülésen tiz pontba szedte össze azokat az intézkedéseket, amelyeket az órák tartására nézve szükségeseknek tartott:

— **Ez a tiz kemény pont:**

1. Az ismétlő oktatás is az igazgató ellenőrzése és az illető iskolaszék felügyelete alá helyeztetik.

2. Az ismétlő oktatásra való fölvetel végett az igazgatónál kell jelentkezni, a ki a fölvetelt végzi.

3. Az ismétlő oktatásért járó díj az igazgatónál fizetendő le, a ki az illető tanítónak átszolgáltatja.

4. Az ismétlő oktatás díja havi 2 (kettő) koronában állapítatik meg.

5. Az ismétlő oktatás hetenkint háromszor, egy-egy órán át tartandó. Ebből az egy órából azonban a rendes és az ismétlőoktatás között egy negyedóra a terem szellőztetésére fordítandó.

6. Az ismétlő oktatásra kitűzött napot és időt a tanító csak az igazgatóval egyetértőleg állapíthatja meg.

7. Az ismétlő oktatás megtartása miatt a rendes órákat megosonkítani nem szabad.

8. Az ismétlő oktatásra jelentkező növendékek számához képest szegénysorsu tanulók, akik az ismétlő oktatásra részorolnak, díjtalanul veendőek föl és pedig legalább is minden öt-öt főtől után egy-egy díjtalan. Ezeket a tanító az igazgatóval egyetértőleg jelöli ki.

9. Harminc-harmincöt növendéknél több egy csoportban nem lehet.

10. Alapos panasz esetén az illető tanító az ismétlő órák tartásától egyszer és mindenkorra eltiltatik.

Végül, minthogy a tandíj szabályzat amaz intenciójához képest, mely szerint a tandíj fizetése alól kivéve a székesfővárosi alkalmazottakat, csak azok a szülők vagy gyámok mentendők föl, akik a tandíj megfizetésére „nem képesek“, nem lenne összeegyeztethető, hogy az a szülő vagy gyám, aki az ismétlő oktatás díját megfizetni képes, az ennél féltánnival kisebb tandíj fizetése alól felmentessék, elrendeli a tanács, hogy azoktól a szülőktől vagy gyámoktól, kivéve a székesfővárosi alkalmazottakat, akik gyermekeiket, illetve gyámojtjaikat díjteljes ismétlő oktatásra járatták, a tandíj is beszedendő.

Ezek az intézkedések nem igen alkalmasak arra, hogy rokonszenvessegyék a privát órákat, amelyekre pedig a fejletlenebb elméjű gyermekekkel szemben szükség van. Ha ilyen kemény rendszabályokhoz kell nyulni, akkor valami veszedelmes dolog lehet az ismétlő óra — mondja a publikum. Másfelől pedig elkedvetlenednek a tanítók, mert a feyházban sincs olyan szigorú rend, amelyet ez a tanács határozat rájuk diktál. Ezek a kemény pontok megalázók s valószínűleg oda fognak elvezetni, hogy a tanítók egyáltalában lemondanak az ismétlő órákról. Ők clesnek egy tisztességes mellékes jövedelemtől, a szülők pedig sok pénzért kell hogy megszerezzeék gyermekeiknek a privát órák, holott eddig a csoportos tanítással olesón jutottak hozzá.

— **Vasúti kiskiklás.** A főváros mellett lévő *Keresztur* nyaralóhely vasúti állomáson ma reggel fél hatkor kiskiklót egy tehervonat. A váltó hibásan volt állítva s a vonatot az állomásnak a Rákos felőli végén lévő esonkavágányra bocsátották. Itt az utjában álló két pályakocsit izzé-porrá zuzta és tovább rohauva a vágány végén lévő nagy kavicsdombot szétszórvta kiskiklót. A vonatnak nyolc, szárnyasokkal megrakott kocsija a felismerhetetlenségig szilánkokra forgácsolódott és a mozdony meg a szerkocsi is erősen megsérült. Emberéletben szerencsére nem esett kár, de a Szolnok felől jövő reggeli vonatok mind nagyobb késéssel érkeztek meg a keleti pályaudvarra. A kár hozzávetőleges számlás szerint járművekben és az elpusztult szárnyas-rakományban körülbelül 50.000 korona. A romok eltakarításán sok munkás dolgozik. A vizsgálatot megindították.

— **Kísérleti állomásaink palotája.** A budai oldalon most épül mezőgazdasági kísérleti intézményeink közös háza. A közös hivatali épületben a kémiain intézet, a központi vegykísérleti állomás, az állatteltani és takarmányozási állomás, továbbá a budapesti vetőmagvizsgáló és rovarintai állomás lesz. Az új intézet a régi kincstári faraktárak helyén az Oszlop- és Kísérlet-utca között épül, három külön pavilonrendszerű épületből áll és méltó díszre lesz a budai résznek.

— **Pont.** Az Osztrák-Magyar Bankról némi szóvicceléssel azt lehetne mondani, hogy pontatlan intézet. A hatalmas bankkal újat huzni azonban még viccek révén sem tanácsos, sőt e tekintetben fokozottabb óvatosságra van szükség most, a mikor a bank azt is megmutatja, hogy a helyesírás szabályai felett is ő dönt. A bank ugyanis akaszt adott ki, melyben arról értesíti a közönséget s a pénzintézeteket, hogy olyan váltókat, melyeken a koronát jelző „K” betű, vagy a fillért jelentő „f” betű után pont van, nem fog eszkomptálni. Mert kérem, magyarozza a bank, az új miniszteri rendeletben sincs pont a K és f betűk után, tehát az osztrák-magyar bank sem respektálja a pontot. A pont fontos pontja ennek a kérdésnek s akárki mit mond a pont mellett, annak már eleve nincsen igaza. Igaz ugyan, hogy a helyesírás szabályai azt tanítják, hogy a rövidítés után pont dukál, de minek kell ott helyesírás, ahol annyi millió van. A dolognak egyébként másik logikus oldala is van. Valami olyan érv szól a bank igaza mellett, melyet aligha fog valaki megdönteni. Az tudniillik, hogy azoknak az embereknek, akik nagyon a szívükre vennék a helyesírás szabályait, s azoknak, akiknek az írás mesterségével valami tulságos ak a dolgok, soha nincsen eszkomptálni való váltójuk az Osztrák-Magyar Banknál. Ebben a pont-vitában kétségkívül ez a leg-szomorubb pont.

— **Huszárszázadosok párbaja.** Debrecenből táviratozzák, hogy véres párbaj folyt ma *Lindenmayer* Ferenc és *Nedetzky* Ferenc huszárszázadosok között. A föltételek a következők voltak: háromszori golyóváltás 30 lépésről, öt lépés avansszal, eredménytelenség esetén lovassági kard szurással, végkimerülésig. A párbaj ma reggel 9 órakor ment végre. Minthogy a pisztolybárbajban egyik fél sem talált, kardra állottak ki az ellenfelek és *Nedetzky* jobb alsókarján súlyosan megsebesült.

— **A tisztességes nyul.** A nyulból a következő procedúrán át lesz pecsenye: A kukoricában, lóherésben, vagy a krumpliföldön a boldogtalan füles neki szalad a Lancaster-puska sörétjének, ha ezután még makacsul ragaszkodik az életéhez, jól tarkón ütik, majd célszerűségi szempontból belső részeit a legelső erre alkalmas pillanatban kiszedik, egy-két nap során meggyűzzük, egy-két nap mulva pácba tesszük, végül a fűszeres lében kisütük. Aki aztán kedveli ezt az étet, a gyönyör egy nemével falatozik belőle. Némely komplikáció ennek a pillanatnak az elérkezéig csak azoknál következik be, akik a vadász-szákmanyt vasuton hozván haza nagy diadalmasan az asszonyoknak, az állomáson néhány hosszas perccet szenvednek el a pénzügyi kezelés útján. De hát mindez semmi, azért a nyul eddig mégis csak asztalra került hál'istennek s illatosan párolgott a savanykás pecsenye pára a derült családi hajlékban. Ki törődött azzal a csekélységgel, hogy néhány szegény lesi puskás is kivette a maga részét a vadból, amelylyel ez országot a bőkezű természet megáldotta. A jó ember azt mondta, éljenek ők is. De nem úgy vélekednek ott, ahol a hazai vadászat érdekeit istápolják, s ha eddig is szorították az erdők és mezők vadainak törvénytelen pusztítóit, most ugyan befutének nekik. Lesi puskás ugyan nem pénzél többé vadból, legfőkébb maga élhet vele, ha hozzájut. A nyul ezentul alaposan körül lesz korlátozva, becseletes, törvényisztező halandó, kérdés, egyáltalán hozzájuthat-e. Mert valósággal tetemrehívást tartanak majd fölőtte a hivatalos közegek. Hogy honnan való, tisztos puskacsőből suhant-e rá a sörét, mikor született, büntetlen előéletű-e, eleget tett-e hadkötelezettségének és így tovább, mindaz nyomozás alá kerül, ami már minden hivatalos eljárásához szükséges. Ez az orvadászok sarokba-szorításához szükséges. És hogy tisztességes legyen az a nyul, ami az asztalunkra kerül, másképp nem is kerülhet oda. No az nagy jelenet lesz, amikor az első ilyen agyonközegezett nyulból eszik majd a magyar!

— **Merész léghajósok.** *Velenéből* jó a hír, hogy *Merighi* léghajós nagy tervre készül. Az adriai tengeren akar léghajón átkelni egy lyoni ember kíséretében. Az átkelést karácsony táján akarja véghez vinni, mert ebben az időtáiban járnak a legalkalmasabb szelek. A léghajó, melyet felszállásánál használni fog, 1500 köbméter űrtartalmú és esonakja egy van felszítve, hogy netalán vízbeesés esetén a bentülőket három óra hosszágig képes felszinen tartani. Novemberben *Merighi* próba-felszállásokat rendez, amelyekben csak 1000—1500 méter magasságra akar emelkedni. A tenger feletti útjára *Merighi* annyi terhet szándékozik magával vinni, hogy a hajó állandóan 1500 méternyi magasságban lebegjen.

Párisból írják, hogy *Castillon de Saint-Victor* francia léghajós, aki de la *Banix* nevű társával e hó 9-én szállt föl léghajón, érdekesen írja le légi útját a *Temps* mai számában. Reggel kilenc óra után szálltak föl a *Centaure* nevű léggömbön és a léghajó azonnal kétezer méternyire emelkedett. Bajorország fölött repültek el, a mikor hirtelen egy másik léghajó került

szemük elé. Ez a *Saint Louis* volt, amelyen *Balzan* léghajós űlt. Közél öt óra hosszat űzte a szél egymás mellett a két hatalmas gömböt. Közben sűrű fellegek kerültek a *Centaure* útjába, amely előbb mélyen leereszkedett, majd egy kis tulsuly elvetése után ismét közel 4000 méter magasba emelkedett. A hideg kezdte az utasokat gyötörni, a levegő pedig oly ritka volt, hogy könnytelenek voltak a magukkal hozott tömlőköbly oxigént belegezni. Erős nyugati szél űzte őket tovább; a hajó pedig félelmetesen emelkedett. Már közel 6000 méter magasban jártak. A hideg iszonyu volt, a levegő pedig oly ritka, hogy csak oxigén-készülékkel lélegezhetek. Szerencsésjűkre ismét süllyedni kezdtek: mind tisztábban kezdtek látni az alattuk elterülő vidéket, sőt látszóvük segítségével azt is megállapították, hogy a falunak, amely felett lebegnek, bizanai stülusban épült temploma van. Ebből arra következtettek hogy Németszágot elhagyták és olyan helyre jutottak, amelynek lakossága görög vallású. Megtették a szükséges intézkedéseket a leszállásra és a léghajó szép lassan ereszkedett alá. Egy végtelen erdő közelében értek a földre, ahol egy tömeg favágó vette őket körül. Ezek persze tisztelettel fölélemmel nézték a hatalmas léggömböt és a két merész utast. Megérteni egymást nem tudták, mig nem végre odajött egy közel lakó földbirtokos, aki franciaul is beszélt és akitől így megtudhatták, hogy Oroszországban *Kiev* közelében vannak. *Castillon de Saint-Victor* errel a sikeres, merész utazásáért a párisi világkiállítás első díját nyerte el.

— **Az expressz vonat halottja.** A keleti expressz egyik kocsijában nemrégiben négyen utaztak Páris felé. Két tisztviselő valamelyik minisztériumból s egy házaspár. Az asszony csinos volt és fiatal — s ebből a történetből még se fog kisülni semmi pikáns uti kaland. Szomorú a vége. A férj egyszer csak hirtelen felugrott a kocsiban, karon ragadta az asszonyt s rákiabált: — menjünk más kocsiba. — Az asszony követte s az utasok azután lefigyőzték a lámpákat s leteküdtek aludni. Salzburg táján nagy jajgatás verte föl az utasokat. Az asszony a kocsi folyosóján sirt s remegve beszélt el utitársainak, hogy férje valószínűleg megőrült. A férfi csakugyan úgy viselte magát, mintha örült lenne. A kocsi sarkában összekuporodva érthetetlen szavakat motyogott, majd meg ordítani kezdett, hogy össze-szaladt a vad lárma minden utas. Véletlenül volt a vonaton egy orvos, aki megvizsgálta s konstátálta, hogy örült. A kalauzok bevitték egy külön fülkébe, ahol nem tehetett kárt sem magában, sem másban s úgy vitték Párisba. A párisi pályaudvaron a rendőrosvos megvizsgálta s kijelentette, hogy csak pereekig élhet még. Itt aztán kisült az is, hogy a haldokló egy vagyonos szegedi iparos és a delirium tremens ölte meg. Az orvosa is azért küldte utra, hogy szorakozzék és mert azt remélte, hogy a sok újság között, amit látni fog, könnyebben le tud mondani az ivásról. Talán le tudott volna mondani a szeszről, de már későn jött a jó tanács. A szegény ember ott a pályaudvaron meghalt.

— **A megcsalt kinostár.** Ilyen cím alatt írtuk meg lapunk mai számában a *Rosenfeld* L. M. amsterdami cég által, *Löwentritt* Henrik közvetítésével a m. kir. államkinostár kárára elkövetett csalási ügyet. A rendőri sajtóiroda, amely az utóbbi időkben minden hírt már ab ovo letagad a lapok elől, ezuttal is hü marad önmagához és a következő cáfolatot adja ki:

A mai reggeli lapok a dohányjövődék kárára elkövetett csalásról hoznak közleményeket. Ezekre a közleményekre vonatkozólag a rendőrség kijelenti, hogy a közölt adatok önkényes feltételeken alapulnak s a valóságtól távol állanak.

Kiadtuk ezt a cáfolatot annak jellemzésére, hogy a rendőrségi sajtóiroda az utóbbi időkben hogyan igyekszik megcáfolni a lapok hírei közül azokat, amelyek kellemetlenek a rendőrségre nézve. Az említett hírből nem állítottunk egyebet, mint hogy a csalást az amsterdami cég és a kinostári tisztviselő között *Löwentritt* Henrik ügynök közvetítette s egyuttal ismertették *Löwentritt* urnak viselt dolgait. Ehíszsük, hogy rosszul esik a rendőrségnek, hogy *Löwentritt* Henriket kieresztelte a kezei közül, noha lett volna módja — a mások szivességéből — hogy letartóztat-hassa, ez a körülömnny azonban még nem ad jogot arra, hogy a valóságnak megfelelő híreket letagadja a rendőrség. Mert a sajtóiroda mai cáfolata nem cáfolat. Tessék azt kijelenteni, hogy *Löwentritt* ur ellen nem folytat vizsgálatot, nem közzéti és nem akarta letartóztatnati a bécsi rendőrséggel és hogy *Löwentritt* urnak semmiféle szerepe nem volt a nagy családi ügyben, akkor készséggel meghajlunk cáfolatai előtt; addig azonban a sajtóiroda cáfolata ellenére is fenn-tartjuk hírlinket az utolsó betűig.

— **Rablótámadás.** Vakmerő rablótámadás történt ma este Budán a Döbrentei-utcaiban. *Weisz* Jakob szatocska a Döbrentei-utca 18. szám alatt van szatocsüzlete, amelybe estefelé munkások járnak pálnézni. Ma este egy ismeretlen munkásember ott ma-

radt a boltban s megvárta, mik a tulajdonos bezárta az üzletét. Amikor *Weisz* a vasredőnyt lehuzta, az ismeretlen munkás nyakszirten szurta s mikor eszméletlenül összeesett, kirabolta. A vakmerő rabló mintegy husz forint ára ezüst pénzt vitt el *Weisz* zsebeiből s azután ott hagyta az utcán az eszméletlen embert. *Weisz* nem sokára magához tért és segítségért kiabált, a támadónak azonban nyoma veszett. A rendőrség most keresi a vakmerő rablót.

— **A Jeges-tenger siráma.** Abban az időben, amikor *André* elúnt a levegő magasságába, az 1897-ik esztendő őszén, norvég cethalászok titokzatos dolgokat beszéltek. Hogy a nyugati Spitzbergák közelében lévő veszedelmesnek híresztelt *Dödmans-Oer* mellett elhaladtukban panaszos hangokat hallottak. Ezek a hangok szeptember 23-ikán és 25-ikén ismétlődtek. Ilyen hangokat a halászok még sohasem hallottak, de leginkább mégis hajótörtekék segélykiáltásához találták hasonlóknak. Megfigyelésük körül különben hivatalosan is kihallgatták őket. A titok ki-nyomozását akkoriban meg sem kísérelhették, mert a tenger nagyon viharos volt. A Spitzbergák kitűnő ismerői, *Nordenskjöld* tanár és *Vallander* kapitány, a Vega-expedició vezetője is érdeklődtek a dolog iránt, de kijelentették, hogy ők se hallottak még soha a Jeges-tengernek azon részén, de máshol sem ilyen misztikus hangokat. Azóta se beszéltek érdemlegesen erről a dologról, de most újra napirendre került. A napokban ugyanis újra hallották a szóban lévő panaszos hangokat. Egy spitzbergi szénvállalat egy hajójának tizenkét tagu legénysége tanuskodik erről, s *Nilsson*, a vállalat mérnöke is megerősíti a tengerészek állítását. Ejszaka tizenkettő és két óra között hallották meg először, vonatott emberi segélykiáltásoknak tetszettek. Egy reggel ezután a mérnök negyedmagával *Green Harbour*-ból *Cap Bohemia*-ba ment a bárkájukról szélesöndben szintén hallotta a vészkiáltásokat, több szótagot tisztán, mint emberi hangot, de a végére nem tudott ő sem járni a titokzatoságnak. Kutattak, kerestek mindenfelé, a mérnök a fegyverét sütögette, de semmi választ nem kapott. Velőtráozan borzalmas hallani ezeket a sikoltásokat. Most újra kutálnak a szak-értők. Akkoriban kilenvenhétben azt hitték, hogy *André* nyomára juthatnak, most már nem biznak ebben, csak tudni szeretnék végre, mi rejlik a siró hangok mögött. A rég elmúlt időkben is vannak följegyzések ilyen tengeren hallott hangokról, *Nordenskjöld* úgy vélekedik, hogy a tenger hullámzása is okozhatja a különös zajt. Igazi okát aligha találják meg, olyan kísértet a Jeges-tengernek ez a jajgatása, akár a sötét nyári estéken tetemékből hulló kőzapor.

— **Kivégzés elektromossággal.** A *new-yorki* Auburn börtönben egy feleséggyilkost végeztek ki a napokban elektromossággal. Az áram ereje 1700 Volt volt. Először 15 másodpercig ment át az áram a delikvensen; amikor azután 3 másodpercig megszakították az áramot, a kinyújtott test hátraesett. Ezen 3 másodperc alatt sem a ajkak, sem az ujjak nem mozgáltak. Az orvosok egy jelére újra 15 másodpercere bezárták az áramot és a test ismét kinyult. Azután ismét 5 perc szünet volt és a test újra összeesett és semmi életjelt nem mutatott. Ezután újra kétszer bezárták az áramot, úgy, hogy a delikvens összesen 1 perc és 3 másodpercig űlt az elektromos széken. Két orvos megvizsgálta a gyilkost és konstátálták, hogy a halál beállt.

— **Betörés egy trafikba.** A József-körút 26-ik szám alatt lévő *Klein* Jakob-féle trafikba az éjjel betörték. A trafikos eddig az üzlet mellett lévő lakásban lakott családjával együtt, most azonban a József-körút 22. száma alatt vett ki nagyobb lakást s az üzlet mellett lévő szobát kiadta. Ma történt először, hogy nem az üzlet mellett lévő lakásban hált, de az új lakó sem költözött még be. Ezt az alkalmat használták föl a betörők, hogy a trafikot kifosztassák. Bűj két óra után, amikor még a József-körúton is kevés a forgalom, hozzáláttak tervük végrehajtásához. Egy téglával bevették a bolt nagy ablaka fölött lévő kerek ablakot s azután az egyik a másiknak a vállán bemászott az üzletbe. Eppen akkor ment arra egy újságki-hordó gyerek, aki észrevette a betörést s rendőrzí sietett. Míg a rendőr három társával megérkezett, az üzletben lévő betörő feltúrta a pénztárat, de nem talált benne pénzt, mert a tulajdonos az este minden pénzt magához vette. Azután összehányta a szivarokat, remélve, hogy talán valami elrejtett helyen megtalálja a pénzt. E közben megérkeztek a rendőrök s a künn lévő betörőt megkötözték. Azután feikötötték *Klein* Jakobot hogy az üzletet nyissa ki. Nem sokára oda jött *Klein*, de milyen nagy volt a meglepetése, amikor észrevette, hogy a megkötözött ember *Ábrányi* József szénkereskedő, akinek éppen a trafik mellett van az üzlete. Amint benyitottak az üzletbe, ott találták a másik betörőt, aki senki más mint *Ábrányi* sógora. A két betörőt bevitték a rendőrségre.

— **Rendőri hírek.** *Csonka* Lajos vasuti málbázó tegnapelőtt a Pálóc-utca 11. szám alatt lévő lakásán

felakasztotta magát és meghalt. Holtestét a boncoló intézetbe vitték. — Az éjjele a Szabadság-tér 10. számú ház III-ik emeletén a menyeczet valamiképp meggyújtotta, s óriási füsttel égni kezdett. Az előhívott V. ker. tűzoltóság hamarosan elfojtatta a veszedelmes elemet, s így nagyobb baj nem történt. — *Tanusz József* közműves, aki tegnap délután a Sándor-utca 17. szám alatt levő ház világító udvarában a vakolatot javíttatta, leesett a függő hidról. A szerencsétlen embert bevitték a Rókus kórházba, ahol ma reggel meghalt a nélkül, hogy eszméletét visszanyerte volna. Holtestét bevitték a boncoló intézetbe.

(x) **A Zoltán-féle** csukamáj-olaj teljesen szag- és íz nélküli és tapereje nagy. Úvegeje 2 korona. Zoltán B. gyógyszerárban, Sétátér-utca és Szabadság-tér sarkán.

(x) **Lukács Vilmos** bankházából, Budapest, V., Fürdő-utca 10. sz. a., vegyeneke osztályosjegyeket. 1/4 + 12 kor., 1/2 + 6 kor., 3/4 + 3 kor., 1/8 + 1.60 kor.

(x) **Kérjünk mindenütt Emke-gyűjtőt!**

(x) **Honi Ipar.** Ajánlom általánosan ismert, saját gyártmányú *posztó bokavédőmet* (gamasni). Kapható drapp, olív, szürke, bronz és fekete színben. Párja 1 forint 10 krajcár. Hölgyeknek térdmagasság, párja 2 forint 75 krajcár. *Kertész Pál* divatárúházban, Kerespesi-ut 44. sz., a Népszínházal szemben. Eladás nagyban is.

(x) **Ki akar egyéves önkéntes lenni?** Bővebb felvilágosítást *Lichtblau A.* debreceni katonai előkészítő tanfolyamának hirdetése ad.

Lélekméntés.

— Az első országos elmeorvosi értekezlet. —

Budapest, október 26.

Korunk rohanó, anyagias áramlatában, amely azért szívesen dicsékszik azzal, hogy istápolja a közérdek és a társadalom nagy kérdéseit, örömmel jeyzhetjük fel azt a mozgalmat amelyet hazánk elmeorvosai indítottak s amelynek első gyűlése az e hónap 28—29-én Budapesten tartandó első országos elmeorvosi értekezlet.

Előbbre vinni a tudományt, úgy, hogy az egyszerűre váljék közkincsé, ez a legáltalánosabb célja az értekezletnek. És ha van valahol arra szükség, hogy a homály eloszlassék, a sejtések valóra váljanak, bizonyára az elmeorvóságot úgy, az amelyről a tudomány elméleti és gyakorlati művelőin kívül alig vesz nálunk más tudomást. Van-e pedig fontosabb kérdés az elmebetegügnél? Szabad-e köznyomnak maradnunk ott, ahol lelkek megmentéséről s lázasan ideges napjainkban annyi lélek megmentéséről van szó? A kis és nagy tragédiák számtani temetője, a statisztika tanuskodik szomorúan a mellett, hogy mily megdöbbentő arányban nő az elmebetegok száma. Egész szükség tehát az elmebetegség ellen való védekezés kiterjesztése, az elmebeteg elhelyezéséről, ápolásáról és gyógyításáról való minél intenzívebb és modernebb gondoskodás.

A napi sajtó rendszerint csak akkor vesz tudomást az elmeorvosi intézeti életéről, ha egy szenzációsnak ígérkező lürlangos szűkés, hihetetlennek látszó szerelmi história vagy jogtalan internálás van napirenden. vagy ha a karácsonyi ünnepélyről beszámolóval kell a sablonos szánakozás hangján beszélni az „előhalottakról, a szerencsétlen, gyógyíthatatlan örültek-ről, kik egy világos pillanatkban“ még meg is tudták köszönni az intézeti igazgató fíradóságát.

Pedig mennyi feljegyzésre méltó, lélektani tanulmányokra alkalmas, majd mélyen megrendítő, majd derült epizódokban bővelkedik egy elmeorvosi intézet belétele.

Van-e megrázóbb jelenet, mint mikor az anya, aki hónapokig mozdulatlanul ül egy helyen és arról, a mi körülötte történik, legkisebb tudomást sem vesz, újra látja gyermekét, a gyermek látára megrendül, mereven nézi, majd hozzárohan, megöleli, és aki hónapokig sóltan volt, most oly hangokat hallat és olyan kifejezéseket talál, amiket csak az anyai szív sugallhat.

Vagy van-e érdekesebb lélektani tanulmány, mint mikor a javuló paralytikus zongoraművész először ül ismét zongorához és nagyási téveszméinek megfelelően hatalmas, nagyraötört akkordokat esal ki a hangszereből s csak néha vegyül magasztos dallamába egy-egy éles diszsonancia, a mikor hirtelen, átmenet nélkül csap át egy triviális, elcsépeelt keringőbe, hogy aztán egy végtelenül kesergő, fájdalmas melodióval és néhány elhaló akkorddal fejezze be játékát. Könnyezve fordulnak el ilyenkor a „köszívű“ orvosok és ápolók, akik a nagyközönség fellegadásában a legjobb esetben is csak keményszívű porkolábok, de akiknek lelkében él a tudat, hogy szent ügyért áldozták fel tudásukat és a saját idegrendszerüket is.

Elmúlt a korszak — hála érte — amikor titkolni valójuk volt az elmeorvosi intézeteknek. Maguk az elmeorvosok hangoztatják leginkább, hogy ki kell

nyitni az elmeorvosi intézeteket. Le kell dönteni azokat a kínai falszerű korlátokat, amelyek a társadalmi élet és a gyógyintézet világa között fennállanak. Gondoljunk azoknak a betegeknek jövőjére, akiknek életében csak átmeneti korszak az intézeti élet, amelyből kikerülve ujult erővel indulnak a munkára, amelyet társadalmi életük számukra kirótt. S bizton hiszem, hogy közel az idő, amikor nálunk sem fogják magas falak és rácos ablakok elválasztani a betegeket a külvilágtól, hanem nagy részük szabad kolóniákban tartózkodhatik a Kárpátok valamely kies völgyében, vagy a Balaton mentén, ahol számos hely kínálkozik egy ilyen célra alapítandó üdülőhelyre s ahol a betegek, ha nem is mindig gyógyulást, de mindenesetre megnyugvást és szórakozást találhatnak.

És éppen ezért kell megörömi azt a fagyos közönyt, amely nálunk ilyen kérdésekben a nagyközönség részéről mutatkozik. Sikeres eszköze lesz ennek a törekvésnek az *országos elmeorvosi értekezlet*, amely mindenekelőtt kaposot teremt a fővárosi és vidéki elmeorvosok és amaz orvosok között, akik, ha hivattáserüleg kizárólag nem is művelik az elmekörtant, de állásukból kifolyólag a gyakorlatban foglalkoznak vele. Hadd fűzze őket szorosabbra ez az értekezlet, hogy a személyes érintkezés és eszmecserre folytán egymást buzdítva, az elmekörtant tudományos művelését magasabb nivóra emeljék és legyőzzék azt az előítéletet, amely nálunk az elmeorvosi intézetekkel szemben — sajnos — ma is lennáll.

Fontos kérdések megvitatását ve'e föl munkarendjébe ez az értekezlet. A modern elmekörtant új irányja, a pszichofizika terére tartozó és más érdekes tudományos kérdéseken kívül az elmebeteg elhelyezésére és gyógykezelésre vonatkozó új módszerek gyakorlati megoldása felett élénk és érdekes eszmecserre várható. Különös érdeklődéssel várják az állami alkalmazásban levő elmeorvosok helyzetének javítását tárgyaló előelvasztást is, amely hivatala van a humanizmus emez önteláldozó napszámóinak járadtság és idegölő munkájukért legalább a megélhetést biztosítani. Nem kevésbé fontos az elmebeteg megítélésé jogi szempontból, valamint az alkoholisták, epileptikusok és hülyék ápolásának kérdése, mind-egyik egy-egy láncszeme a társadalmi humanizmusnak.

Vajha elérné célját az értekezlet és sikerülne hazánk elmeorvosi ügyét előbbre vinni és európai színvonalra emelni. Az első és remélhetőleg évenente megisméltendő elmeorvosi értekezlet legszebb feladata ez.

Dr. Stein Fülöp

a Schwarzer-féle gyógyintézet orvosa.

FŐVÁROS.

(*) **A pénzügyi és gazdasági bizottság** ma délután ülést tartott, *Matuska* Alajos alpolgármester elnöke alatt. A marhavásártéri hajtó- és állatbátyegző teendőknek vállalatba adására vonatkozólag megtette jelentését a közgazdasági és közlemezési ügyosztály nevében: *Almády* Géza tanácsjegyző. E szerint a marhavásártéri huspénzár hajlandó a hajtói díjakat mintegy 24 000 koronával leszállítani s a bruttó bevételből 101 000 szalákelót a főváros részesedéseül. ami 17 250 koronának felel meg, vagyis az összes elért eredmény 41 000 korona körül lenne. A bizottság hosszabb vita után hozzájárult a huspénzár ajánlatának az elfogadásához. — Az Erzsébet-téri kioszk bérloje kérvényt adott be az iránt, hogy a főváros bontsa föl a szerződését. Most a bérlo 20 000 koronát fizet s viseli a 8000 koronára rugó adót is. A pénzügyi és gazdasági bizottság a szerződés felbontásához nem járult hozzá, hanem elfogadta azt a javaslatot, hogy engedjék el a bérlonek az 1900. évi november 1-től számított egy esztendőre, tízezer korona.

(*) **Közzégi választók gyűlése.** A székesfővárosi bizottsági tagok választása a jövő hónap elején lesz. A választási mozgalom már javában folyik az összes kerületekben. A Ferencvárosban és Kőbányán szintén megindult a korteskedés. Az előkészítő bizottság meynek élén *Tolnay* Lajos elnök, *Hudly* Kálmán és *Toth* László alelnök áll, a IX-X. kerületi polgárságot választói gyűlésre hivta össze. A gyűlés október 28-án, vasárnap délelőtt 11 órakor lesz a Ferencvárosi Kaszinónak Bakács-téri nagytermében.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **Hírek a Nemzeti Színházról.** *Hajó* Sándor *Éjfel után* című vígjátékának bemutatója a jövő hét péntekjén, november 2-án lesz. Párhuzamosan az *Éjfel után* próbáival két külföldi darab foglalkoztatja most a színház személyzetét, az egyik *Brixax* 3 felvonásos színműve: *A bűbűs*, amelyben *P. Márkus* Emília asszony játsza a fő nő szerepét, a másik *Herman Bahr* 3 felvonásos vígjátéka, *A star*, *Lánczy* Ilka asszonnyal a címszerepben. Mindkét újdonságból megtartották már a rendezkedő próbát.

** **A Operaházban** holnap, szombaton *Tannhäusert* adják. A címszerep *Broulik*, Erzsébet szerepét *Vasquezé*, *Vénusz* M. *Rotter* G., a pásztorfiút

Berts M., az *Órgrótot* *Ney* D., *Wolramot Takács*, *Walter Kertész*, *Bitterlót Várady*, *Heinrich Kiss*, *Reimart Kornai* énekel.

** **Hangverseny.** *Kubelik* Jan csodás művészetének jegyében kezdődött meg ma este az idei hangverseny-szezon. A *Vigadó* összes termei az alkalomból megteltek lelkes közönséggel, amely az ifjú cseh mestert már kilépésekor zajos ovációval fogadta. Amióta utoljára láttuk, *Kubelik* határozottan megérfiasodott és megerősült: a gyöngye, vézna legénykéből válna fiatal férfi lett. Esz mintba művészei is változott volna! A szemképrázatot virtuozitás mögött férfi sejtünk, aki benső életét él és egyéniségre kezd szert tenni és ami eddig ugyszólván természetfölötti csodás varázslat volt, most a megélt, az érett művészet igaz emberis pompájában kezd ragyogni. Nem valahonnan felülről jön az ige, de bévülről, a szívből. Tónusa szelebb, melegebb, mélyebb, egyénibb. *Vioux* tempus hangversenyének *allegro moderato* tételéből valami fényes melegség áradt elő, az *adagio* kadenciája, mint valami fontaine lumineuse káprázott, — és a *rondo-tétel* bátyos befejezésül szolgált. Érdekes, hogy ez a magába zárkózott, komoly szláv ifjú hogy tud *Vioux* tempus raffiniált francia nyelvén beszélni. Maga a mester se tolmácsolhatta különben ezeket az elegáns és mégis mély érzelmeket, az elegáns, de művészi formákat, ezt a hatásvadászó és mégis igazi poézist. Beethoven *g-dur* románcában csudálunk *Kubelik* csudálatos klasszikus intuícióját. — *Paganini I pályit*-jában pedig boszorkányos virtuozitását. Ez a bűvészet már több a boszorkányságnál és az ember szinte azt hinné, hogy *Kubelik* újrain a kutató orvos rendkívüli módon kivételes fizikai abnormalitást találna. — A hangversenyen még részt vett *Dióssyné-Handel* Berta asszony, akit az ifjú mester karonfogva vezetett egészen ügyesen és bátran a közönség elé; ez is haladás, mert hölgyekkel szemben eddigelő *Kubelik* csak szégyenlősen és szegletesen pirult. Istenem, minő sántáni hangokat fog ebből a *Guarneriusból* kicsalni, ha egyszer szabályszerű *Don Juan* lesz belőle? — *Dióssyné-Handel* Berta asszony. *Operaházunk* kitűnő drámai primadonnája néhány dalénekel hatalmas sikerrel. Gyönyörű hangvilág, szubtilis énekművészetével és kiváló stírzékével egyformán teljes hatással tolmácsolta *Brahms*, *Schumann*, *Franz*, *Thomas*, *Venja* stb. szerzeményeit. A közönség viharos tapsait úgy a művész, mint a művésznő ráadásokkal hálálta meg. — Végül volna egy megjegyzésünk. Talán helyesebb volna, ha a második *Kubelik*-estélyt az intímabb helyiségben rendeznék és nem a „*Vigadó* összes termében.“ Az utóbbi mellett szól mindenesetre az üzleti szempont, de az előbbi ajánlatosabb a művészi hatás tekintetéből. Pedig a közönségre nézve ez a fontos. (G.)

** **Blaháné üdvözlő.** *Blaha* Lujza asszony még egyre kapja az országból mindenütt a lelkes üdvözlőket a Népszínházban eltöltött negyedszázados művészi pályafutásának jubileuma alkalmából. Az üdvözlőkben az egész ország csodás rajongása és hódoló szeretete nyilvánul a nagy művésznő iránt.

A gratulálók sorában van, a már felsoroltakon kívül, *Klárné* *Angyal* Ilka, *Kuncz* *Imre* (Török-Szent-Miklós) az országos közzégi jegyzői egylet nevében, *Sándor* *Miklós* (Komárom), *Vadnay* *Károly*, *Perl* *Soma*, *Kolozsy* *József*, *Hirschler* *Józsa* (Csab-Rendek), *Meszlenyi* *Lajos* országos képviselő, *Ráth* *Károly* és neje, *Dr. Huszár* *Kálmán* és neje, *Müller* *Antalné*, *Horváth* *Gyuláné*, *Erdei* *Berta* (Nagyvárad), *Mihók* *Sándor* (Nagy-Lozs), *Lingl* *Valérián* (Balaton-Füred), *Paál* *Viktor* és neje (Zala-Szent-Grót), *Nemes* *Gyula* (Siófok), *Tamásy* *János* (Ujpest), *Kármán* *E.* *Aladár*, *Molnár* *László*, *Márkus* *Dezso* (Prága), *Jolánka* (Nagy-Újred-Less), *Kirz* *József*, *Szendrófi* *Szabó* *Lajos*, *Özv. Sátor* *Jenőné* (Temesvár). *Czajlik* *Alajos* és neje, *Lőrinczy* *György* (Komárom), *Neuberg* *Gizella* (Pécs), *Mateczky* *Vilmosné*, *Hock* *Pál* (Türje), *Haszlinszky* *Gusztáv*.

** **Új eredeti operett.** A Népszínház igazgatósága elfogadott előadásra egy *Katalin* című új, eredeti operettet, amelynek szövegét *Dr. Béli* Izzor, zenéjét pedig *Fejér* *Jenő* írta. — A Népszínházban holnap, szombaton este a *Baba* kerül színre, *Hegyi* *Arankával* és *Fedák* *Sárral*. Vasárnap délután a *Liliben* lép föl *Hegyi* *Aranka*, este pedig a *Szökött katona* népszínmű kerül színre.

** **Városligeti Színkör.** A *Városligeti Színkör*ben vasárnap, 28-án, két előadás lesz. Déután 11 óra körül és este 7 órakor 11 helvárok mellett a *molnár* és *gyermek* című népdramák kerül színre. Jegyek már ma válthatók a Nemzeti Színház bérházában.

** **Cumberland Fiumében.** *Cumberland* *Odrap*, a híres gondolatolvasó most Fiumében rendezti széanszáit. Ez érdekes előadásokon nagy közönség vesz részt, amely zajosan megtápolta *Cumberland* mutatványait.

** **A mult hétről.** Igen érdekes újítást készült az *Uránia* a jövő hét elején bemutatni. A műsoron álló darab előtt rövid előadás keretében a hét aktualitását mutatja be, felölelve mindazt, ami a világesemények közül kimagaslott és érdekes lehet a közönségre nézve. Ezt a heti krónikát a jövőben minden hét első két napján elő fogja adni a színház. A jövő heti program kimagasló pontja *Blaháné* jubileuma lesz.

** Szeged város színmű-pályázata. A belügy-miniszter jóváhagyta Szeged város közgyűlésének határozatát, mely szerint 2000 koronát tűz ki egy *polgári színmű* megjutalmazására. A Szeged sz. kir. város által kitűzött 2000 koronás színmű-pályázat feltételei a következők:

Pályázó köteles műve tárgyát a magyar polgári társadalom életéből venni. A pályadíj 2000 korona. A pályaművek idegen kézzel írva, beköltve és lapszámozva, a szerző nevét tartalmazó zárt jellegű levéllel László Gyula h. polgármester, mint a színmű-ügyi bizottság elnöke címére küldendők 1901. évi május hó 1. határidőig, mely időn túl érkező pályaművek figyelembe nem vétetnek. A pályadíj csak abszolút irodalmi becsű és színpadi előadásra alkalmas műnek fog kiadani. A pályaműnek megbírálatát és a pályázat eredményét jölelt való döntést az e célra alakítandó öt tagu bizottság végzi. A bizottság tagjai lesznek a színmű-ügyi bizottság két tagja, a Dugonics-társaság színpadi osztályának két tagja és Krescsányi Ignác színmű-igazgató. Elnökét maga a bizottság választja. A pályadíjjal jutalmazott munka a szerző tulajdona marad, de azzal a korlátozással, hogy annak első előadási joga a szegedi színházat illeti és a szerző köteles darabjának előadási jogát minden külön írói tiszteletdíj nélkül a szegedi színház részére egyszer s mindenkorra átengedni. A tényleg körüli pályázati feltételek bármelyikét nélkülöző pályaművet a bíráló alá bocsátás mellőzésével a pályázattól kizáratik. Azon mű szerzője, akinek neve a pályázat eredményének eldöntése előtt akár a nyilvánosság, akár a bíráló-bizottság, vagy ennek tagjai előtt feltehető, a pályázatban való részvételhez jogosultságát elvesztik. A jutalommal ki nem tüntetett pályaművek jellegű levélkék a pályamű-ügyi bizottság ülésén megsemmisítetnek. — A pályaművek kéziratát vissza nem adhatnák, hanem a bíráló-bizottság jelentésével a szegedi Somogyi könyvtár kéziratárába helyeztetnek. Felhívának tehát mindazok, kik a fent jelzett feltételek alapján kitűzött 2000 koronás pályadíjat elnyerni óhajtják, jelgés zárt levéllel ellátott pályaműveiket a fenti feltételekben is megjelölt időre László Gyula helyettes polgármester urhoz, mint a színmű-ügyi bizottság elnökéhez, 1901. évi május hó 1-éig benyújtják.

** Walter Crane a kulisszák mögött. A nagy angol művész, írja egy szegedi olvasónk, itt van nálunk. Walter Crane mester, azt olvasom mindenfelé, a képzőművészetek hatalmas fejlődése és képzőművészetet jött látni hozzánk. Bizony erős a gyanum, hogy csalafintaság van a dologban. A művész ugyanis, aki esete mellett millióknak is ura, minden városban végigné egy-egy színházi előadást és betekint a kulisszák mögé is, a sejtelmes birodalomba, amely előttünk zárva vagyon. Tegnap este a mi színházunkban járt a kulisszák mögött. Persze, persze okos az angol és ezer okot talál a látogatás megmagyarázására. Pedig kár a dolgot magyarázni. A mester bemutatatta magának Krescsányi Veruskát, az igazgató bájos leányát és jó ideig elevevegett a színpadok mögött. Amiből végre is joga van, mikor az ő tiszteletére rendezték a diszeloádást, színe hozván a Kuruc-furiant. Jó szerencse, hogy nem érti zengzetes nyelvünket a művész. Mert a színpadról Bögözi személyesítője, Polgár, a következő rígmusokkal köszöntötte a vendéget:

Ha burt út is a nagy angol,
haj, haj, haj!
Szeretjük, ha itt barangol,
haj, haj, haj!
Igy lesz a brit szellem urrá
Walter Crane is, hipp, hipp, hurrá,
haj, haj, haj!

Ez azonban még nem minden. Ezt is Walter Crane tiszteletére énekelték:

Walter Crane, a híres festő
haj, haj, haj!
Eljött hozzánk Budapestről
haj, haj, haj!
Isten hozta! Kérem szépen
Állandósítsd egy képen,
haj, haj, haj!

Valaki elmagyarázta a versek tartalmát a vendégnek, bizonyára hallgatván a poézison ejtett sérelemlről. A mester gyorsan lerajzolta a kuplék elkötvetőt, Polgárt, és a rajzot leküldte a színésznek. Aztán pedig a fiaival együtt ellátogatott a kulisszák mögé. Mondom, a fiaival együtt...

** A Kassai Nemzeti Színházról. A kassai Nemzeti Színház ez ideig évadja, mint levelezőnk írja, úgy indult, mint amilyen kedvező és öröndetes auspiciumok közt már évek óta nem indult *Kassán* a színházi évad. A közönség még az olyan régi daraboknál is, mint a *Denevér*, a *Gésák*, megtölti a színházat s nem igen mutatott még olyan érdeklődést a színház iránt, mint most. Ennek a rendkívül öröndetes ténynek az oka, hogy *Kassa* műértő, hazafias közönsége teljes mértékben méltányolja a jól betanult, összeszámolt előadásokat, amelyek mind igazi művészi színvonalon állanak. Sok érdeme van ebben *Andorffy Péter* kiváló rendezői képességének, de a voltaképpeni érdem, természetesen, magáé a társulaté, amelyek sok a jeles művészi ereje. A társulat kiválóbb tagjai: Ruzsinszky Ilon, Rontay Boriska, György Ilona, Baróti Irma Marossy Adél, Lubrinocz Julia Káldy Mariska, Szőnyey Ilona, Körömy Juci, Csillag Amália stb. — Hunyady József, Németh János, Andorffy Pé-

ter, Dezső József, Borbély Sándor, Hevessy Gábor, Palásty Sándor, Várnay, Hidvégy, Ternyey, Virányi, Szebeni stb. A kórus harminc tagból áll. A műsor változatosságát bizonyítja, hogy október elseje óta színe kerültek: Szentiváni éji álom, Proletárok, Baba, Troubadour, Figaro lakodalmá, Serge Panine, Gésák, Mintaférjek, Csepirtógók, Rancauk, Bőregér, Kuruc-furiant, Sarah grófnő stb. Jövő vasárnap eredeti népszínműnek lesz a bemutatása. Az új népszínmű címe: *Darázs mágya*, szerzője *Palásthy Marcell*, ki darabja tárgyát *Kada Elek* egy talusi történetéből merítette. A darab zenéjét *Virányi Jenő* szerzte.

** Az Uránia Nagy-Kanizsán. Az Uránia Színház kedden kezdte meg előadásait Nagy-Kanizsán. Első este *Pekár Gyula* Spanyolországát adták, amelynek óriási sikere volt.

** Operaelőadás a Telefon Hírmondóban. Ma este előzetesnek szorokoztatására a Hírmondó a Nagy, Kir. Operaház előadását fogja közvetlen. Színe kerül a *Tannhäuser* és a wurtburgi dalnokverseny, Wagner regényes operája, mely a legfinomabb műnyszerzésben is tisztán élvezhető lesz a nagylőkon keresztül. — Az operaelőadás után az est folyamán érkezett híreket és táviratokat olvasatja fel a beszélő újság szerkesztője, azzal pedig tízeneg óráig *Zöldi Marci* cigány játéka lesz hallható az Enke kávéházából.

TUDOMÁNY. IRODALOM.

Összes ülés az Akadémián. A Magyar Tudományos Akadémia a hónap 22-én, hétfőn délután 5 órakor összes ülést tart.

Örös és fekete. *Salamon Ödön* kollegánk ezzel a címmel könyvet írt az érdekes és titokzatos Monte-Carlóról. Közvetlen impresszióiról színes, eleven képekben ad számot ebben a munkájában a szerző, akinek a kvalitásait jól ismerik olvasóink. A csinos könyv *Kunoss Vilmos* és fia kiadása, ára két korona ötven fillér. A könyv, amelynek bővebb méltatására még visszatérünk, megrendelhető a *Budapesti Napló* kiadóhivatalában.

Új orvosi mnka. Dr. *Mitzger Tivadar*, aki a katarfese gyógymódról írt már egy becses munkát, az emberi élet, a lajfenntartás és az erők megőrzésének kérdéseit tárgyalja új munkájában. A vonzón és érdekesen megírt könyvben gyakorlati példákkal illusztrálja a szerző az egyes eseteket.

SPORT.

Bécsi löversenyek. Valami nagy szenzáció nines a holnap programon, azért mégis egyike van küszöbön a legszebb versenynapoknak. A program rendkívül sok mozgalmat, elevenséget ígér; fősámai, a Gourmand-handikap és a Pity the blind-verseny előreláthatólag egész lőtűmegek részvételével fognak eldőlni. Különösen szép lesz a Gourmand-handikap. A legjobb klasszistól kezdve szereplő közt lesz a két-éves évjárat minden osztálya; a legjavából *Lovag, Tarantella II., Haiderose, Bivi, Eros, Nachtwächter*, míg a jobb handikap-klasszist *Pirosító, Hamamelis* és *Eglantine* képviselik. Igen nagy kilátása van a győzelemre *Pirosító-nak, Eros-nak* és *Hamamelis* nek. A Pity the blind-verseny szintén kétvéseeknek van szánva; itt *Acteur, Akárhogy* és *Tucskó* a legjobbak. Az 5000 koronás akadályverseny *Valaki* és *Dráva* közt fog eldőlni. Tipjeink holnapra a következők:

- I. *Gourmandine* — *St. Patrick*.
- II. *Acteur* — *Akárhogy*.
- III. *Almaviva* — *Boldog*.
- IV. *Pirosító* — *Eros* — *Hamamelis*.
- V. *Álice* — *Charmer*.
- VI. *Valaki* — *Dráva*.
- VII. *Moderne* — *Beza*.

A Henckel-émlékverseny. Holnapután, vasárnap dől el az októberi meeting második szenzációja: a Henckel-émlékverseny, mely a kétvéseket utolsó nagy mérkőzése az idén. A starthoz a következő lovak várhatóak:

- Frangepán 54 . . . . . Huxtable
- Kalauer 54 . . . . . Morgan
- Honleány 52½ . . . . . Segrott
- Busento 54 . . . . . Soutbey
- Marathon 54 . . . . . Wilton
- Bordereau 52 . . . . . Black
- Bakator 54 . . . . . Adams
- E.eg 54 . . . . . Hyams
- Son Sourire 50½ . . . . . Prudames
- Magnes 52½ . . . . . Clemisou
- Kamorosan 52½ . . . . . Slack

Az előre látható győztes *Marathon*. Legközelebb ellenfele *Bordereau*.

A bécsi löversenyek eredményéről leggyorsabban a *Telefon Hírmondó* után értesülhet a nagyközönség, mert a Hírmondó kiküldött tudósítójának *telefonjelentése* alapján már a kora délutáni órákban részletes tudósítást olvasat fel. Minden felolvasásra *riadójellel* hívja fel előzetőinek figyelmét a *Telefon Hírmondó*. Az összeredmény felolvasása 5 óra tájban lesz.

EGYESÜLETEK.

(A Magyar Tisztviselők Országos Egyesületé) meg akarja honosítani saját házában az irodalmi és művészeti felolvasások intézményét, neves írők

és művészek bevonásával. E felolvasások sorát vasárnap, október 28-ikán délelőtt tízeneg órakor egy matiné nyitja meg, amelyen *Benedek Elek, Jakab Odön* és *Vikár Béla* működnék közre. *Benedek* novellát, *Jakab Odön* költeményeket olvas fel. *Vikár* pedig humoros előadást tart a folklore köréből. Végre bemutatják az új szerkezetű hangverseny-fonográfot népies és művészi ének- és zeneszámokkal. Az előadás egész jövedelmét (a belépő-díj fejtekmint 1 kor.) a Kolozsvárt készülő néprajzi muzeum kapja.

(Jövő) Ez alatt a cím alatt jelent meg ma a *Budapesti Pincerek Szak- és Munkaközvetítő Egyesülete* hivatalos közlönyének első száma. Az új szaklap szerkesztője *Aczél Miksa*, a szakegyesület választmányi bizottságának elnöke, aki körül a pincérek bizalommal csoportosulnak. A lap célja, hogy a pincérek társadalmi helyzetének javítását előmozdítsa és a nyugdíjteljesítetbe való belépést kötelezővé tegye. Előfizetési ára egész évre: 10 korona.

VIDÉK.

(Zunyad vármegye) mai közgyűlésén pénztárosnak *Csulay Sándort*, ellenőrré *Walther Bélát*, aljegyzővé *Kiss Ernőt*, szolgabíróvá *Bartha Dezsőt* választották meg. Elhatározták, hogy *Szsváros* képviselőtestületének ma határozatával szemben, hogy a város neve *Broos* legyen, a belügyminiszteriumnak a város ősi magyar nevet hozzák javaslatba. A kolozsvári Mátyás szoborra a megye közadakozást nyit.

(Telepítés.) Keeskemét városnak Pusztaszeren 7500 kataszteri hold birtoka van. A közgyűlés ma elodagta *Kada Elek* polgármesternek azt a javaslatát, hogy ezt a birtokot a keeskeméti részére bocsássa áruba a város, a mivel nemcsak a közönségnek szereznek előnyt, hanem a város jövedelmét is emelhetik. A haszonbér most 80,000 korona, a vételári összeg 4%-os kamata pedig 15,600 koronának felel meg.

(Gömör vármegye) tegnap kezdte meg ősi közgyűlését *Hamos László* főispán elnöklöte alatt. *Draskóczy László* rimaszécsi főszolgabíró helyébe, aki állásáról lemondott egybanguyal gróf *Andrássy Artur* szolgabíró, ennek helyébe *Jankovich Ottó* boszniai kormányzósági segédfogalmazót választották meg. Nagyobb vitát keltett a bánrévi körjegyzői választásügye, amely felelbezés folytán a megyébe került. A választmány a megsemmisítést javasolta, amit *Kubinyi Géza* ellenzett s a választás megerősítését ajánlotta. A közgyűlés és alispán felszólalása után a választást megerősítette.

TÖRVÉNYSZÉK.

A szerelem. Az erzsébetfalvai leányok legszébbjéért két legény versenyzett. Egy tanító és egy szabó. A tanító győztes lett a versenyben s a szabó elvesztette a játszmát. Gál Lajos azonban nem azok közül való ember, akik hamarosan megnyugosznak a sors döntésében, nagy szenvedélyűkből nagy eseteket formálnak s ha minden reménységük elszállt, a halálhoz, a revolvergolyóhoz folyamodnak. A szabólegény bucsuzni ment Horváth Erzsébethez. Erzelmes, meleg bucsút akart venni tőle s a novellák stílusa szerint utóljára még egy virágot akart adni a leánynak.

— Nem fogadom el — mondta a leány. — Másnak van jussa hozzám.
— Nem? kérdezte a szabólegény s már akkor megvillant a fejében a bolond, bosszualó gondolat. Revolvert rántott s agyonlötöte azt, akit állítólag olyan nagyon szeretett.

A súlyosan megbéztett leány kitámolygott a szobából, a szerelmes merénylő pedig önmaga ellen fordította fegyverét, de csak a kezét sebesítette meg.

Ma állt törvény a pestvidéki törvényszék előtt. A vádtanácsban *Rónay Kamill* elnökölt. A vádatbátógot dr. *Halász Lajos* királyi ügyész képviselte, védő dr. *Nagy Dezső* volt. *Horváth Erzsébet*, aki sebéből egy hónap mulva fölgyógyult s időközben a tanító felesége lett, mint főtanú szerepelt a pörben.

— Bűnösnek érzi-e magát? — kérdezte az elnök.
— Bűnös vagyok — felelt a vádított. De nem volt szándékom ölni. Beszélgetés közben villant meg agyamban az a gondolat, melynek most áldozata vagyok.

Horváth Erzsébet azt vallja, hogy ő csak egyetlenyszer beszélte vádítottal a házasságról, akkor is inkább tréálkozva beszéltek a dologról.

— Megkérte-e vádított a kezét?
— Meg, de én saba sem éreztem vonalmat iránta.

Horváth János lakatosmester azt vallja, hogy ő azt hiszi, hogy a vádított csak komédiázott az üngyilkossággal.

A tanuk kihallgatása s a perbeszédék elhangzása után az eskütörzsek verdikt botalara vonult vissza s esti fél hétkor hirdette ki verdiktjét, mely szerint *Gál Lajos* bűnösnek tartják az erős fölindulásban elkövetett szándékos emberölés büntetésében. A verdikt alapján a törvényszék egy évi és hat havi börtönrre ítélte a vádítottat.

A polnai gyilkosság.

Piszek, október 26.

A polnai bűnpör tárgyalásának mai második napja alig hozott valami világosságot a szüvevényes pör anyagába. A város népe nyugodtan viselkedik s úgy látszik nincs, mit tartani a zavargásoktól. A tárgyalóterem képe egészen olyan, mint tegnap volt; kis számu hallgatóság és a világ minden részéből ideresreglett hírlapírók foglalják el a helyeket.

A tárgyalás kilenc órakor vette kezdetét s főleg Klíma Mária esetét fészegette az elnök. A vádlott érelyesen tagadta, hogy valaha ismerte volna Klíma Máriát.

— Nem volt vele együtt a zhoiri bucsun? kérdezte az elnök.

— Nem voltam soha. Hisz én 1897-ik év őszén voltam utoljára Zhorban, hogy lehettem volna vele a gyilkosság idején. Az elnök tovább faggatja a vádlottat. Hosszu és kimerítő kérdéseivel bizonyosságot akar szerezni afelől, hogy Hilsner csakugyan 1897-ben volt-e utoljára a gyilkosság színhelyén. Kérdései során feltűnik, hogy soha sem beszél Klíma Mária meggyilkolásáról, hanem következetesen ezt a kifejezést használja: az *eltűnt* Klíma Mária.

— Merre járt ön 1898. június és július hónapjaiban?

Hilsner szapora nyelvvel sorol fel egy egész sereg cseh községnevet s azt állítja, hogy a kértékett időben ezekben a községekben fordult meg.

— Iglauban is volt? kérdezi *Dauker* tanácsos.

— Voltam. Hosszabb ideig.

— Másutt csak pár napig tartózkodott. Hogy van az, hogy Iglauban heteket töltött?

— A dolog nagyon egyszerű — felelt a vádlott. Iglauban nagyszámu, gazdag zsidóság lakik. Sok alalmazást kaptam ott. Ezért maradtam hosszabb ideig ebben a városban.

— Az ön munkakönyvében szabálytalan bejegyzések vannak. Mivel magyarázza ezt meg?

Hilsner iparkodik megmagyarázni ezt is, de nagyon sokszor ellentmondásokba keveredik.

Az elnök figyelmezteti, hogy nem tudja megmondani, hol volt július 16-ika és 17-ike között.

A vádlott azt mondja, hogy Goltsch-Jenikauban volt.

Az elnök megjegyzi, hogy ott csak július 18-án volt.

A vádlott beismerte, hogy Iglauban azt mondta, hogy Polnába megy, de ez nem volt igaz. Az elnöknek arra a megjegyzésére, hogy Hilsner kedvese, egy Benesch nevű nő, azt mondta, hogy szakít vele, mert valami Klíma nevű leány után jár, azt válaszolja a vádlott, hogy erről semmit sem tud. Ha Benesch ilyesmit tudott volna, bizonyára szemrehányást tett volna neki.

Az elnök megjegyzi, hogy Klíma Mária ruhái épp úgy el voltak szakítva, mikor megtalálták, mint Hruza Ágnes ruhái, amiből azt következtetik, hogy Klíma Máriát is Hilsner ölte meg.

Erre a vádlott így felelt:

— En nem öltem meg senkit. Ezekről a dolgokról semmit sem tudok.

A vádlott azután kijelenti, hogy nem lehetetlen, hogy tanuk láták őt abban az uradalmi erdőben, amelyben Klíma Mária holttestét találták. Valahányszor Német-Bródba ment, vagy onnan jött, mindig átment az erdőn, amelyen közut vezetett keresztül. Azt azonban tagadja, hogy valamelyik tanu elől kitért, vagy elrejtőzött.

A vádlott egyik védőjének kívánságára fölolvassák azt a levelet, amelyet Hilsner a Benesch leánynak írt Prágából abban az időben, mikor a katonaságnál szolgált. A levél fölolvassása nagy derűtséget kelt. Az azután következő kihallgatás és a Hruza Ágnes holttestének megtalálásáról szóló jegyzőkönyv új dolgot nem tartalmaz. Azután fölmutatják a vádlottnak a bűnjeleket, nevezetesen Hruza Ágnes ruháit, fehérneműjét, egy kosarat és egy korsót.

Dr. Baza a magánpanaszosok védője, úgy találja, hogy Hruza Ágnes kabátja most véresebb, mint azelőtt volt.

Hilsner védője erre azt feleli, hogy tanuk fogják majd bizonyítani, hogy a kabát most éppen olyan, mint azelőtt volt.

Délután megkezdődött a tanukihallgatás. Elsőnek Hruza Ágnes anyját kihallgatták. Az öreg asszony az elnök kérdéseire lélvilágosítást ad családi viszonyairól. Mikor leánya halálára vonatkozólag intéznek hozzá kérdést, sirógörcsöt kap, de csakhamar magához tér és az elnök kérdésére azt vallja, hogy leánya ismerte Hilsnert. Arra a kérdésre, hogy miből következteti ezt, azt feleli, hogy Hilsner egyszer Zhorban üldözte leányát, mikor haza felé tartott. Akkor azt mondta leánya, hogy üldözője cipész, de nem tudja, hogy kitanulta-e már a mesterségét.

Az elnök konstatálja, hogy a tanunak ezek a

vallomásai egészen újak, mire az asszony azt mondja, hogy annak idején leánya gyámjának is megmondta, hogy egy cipész üldözi leányát és mindig utána jár.

Az elnök kérdésére, vajjon tud-e a tanu oly körülményeket előadni, melyekből következtetni lehetne, hogy Hruza János nagyon szerette nővérét, a tanu kijelenti, hogy már nem emlékszik ily körülményekre.

A védőnek védő kérdésére a tanu azt vallja, hogy Hilsner a zhoiri bucsun vásárolt valamit az ő leányának. A bucsu szent Margit napján volt. A védő ismételt kérdéseire, hogy Hruza Ágnes mikor tért baba a bucsuról, a tanu kijelenti, hogy erre már nem emlékszik.

Az elnök felelmi a tanu előtt, hogy erre nézve már kihallgatták. A tanu már nem emlékszik, hogy vajjon egy bíró, vagy más ur volt-e, aki őt erre nézve kihallgatta.

A következő tanu *Novák József*, a meggyilkolt Hruza gyámja azt mondja, hogy Hilsnert nem ismerte. De egy alkalommal Hruza Ágnes azt mondta neki, hogy fél egy urtól, aki zsidó.

A tanu tiltakozik az ellen, hogy Hruza Jánost tartásuk nővére gyilkosának s azután elmondja Hruza Ágnes eltűnését, meg ahogy az erdőben keresték és végül megtalálták a holttestét. Az előbbi tanuval ellentétben *Novák* azt mondja, hogy a meggyilkolt leány nemcsak vasárnapokon, hanem hétköznapokon is szokott Polnába járni.

A védő által figyelmeztetve az ellenmondásra, tanu azt mondja, hogy Hruza Mária már egészen gyengeelméjű és emlekezeti.

Prchalné asszony, akinél a meggyilkolt varni tanult, azt vallja, hogy Hruza Ágnes a kritikus napon 1/6 órákor távozott. Felismeri a meggyilkoltnak felmutatott ruháit, melyeket aznap viselt. Arról nem tud, hogy a meggyilkolt panaszkodott volna Hilsnerre, hogy ez utána jár.

Dvorsčák Katalin tanu március 29-én Hilsnert, akit jól ismert, zöldszínű öltözetben látta.

Ezután több tanuvalomási jegyzőkönyvet olvasnak fel, ezek között *Skalak* fazekasságédét, aki egyszer halotta, mikor Hilsner anyjával veszekedett, miközben az anya fiát lumpnak és rablonak nevezte és avval fenyegette, hogy bepanaszolja a hitközség elnökségénél. *Jellinek* tanu vallomásában az foglaltatik, hogy ez a tanu gyakran látta a baczinai erdőben a vádlottat, aki jóformán mindennap ott volt.

A tárgyalást holnap folytatják.

TÁVIRATOK.

Róma, október 26. Viktor Emánnel hosszabb kihallgatáson fogadta *Magrát*, aki neki a külpolitikáról referált. *Goluchowski* külügyminiszter nemsokára Rómába utazik, hogy az olasz külügyminiszterrel tárgyalásokat folytasson a külügyi politika felszínén levő kérdéseiről.

Washington, október 26. (Reuter.) Az itteni kínai követ táviratot kapott, amely szerint *Kang-Yi* e hó 18-án betegség következtében meghalt és *Yahsien*, Shansi kormányzója, öngyilkosságot követett el.

London, október 26. *Chamberlain* gyarmatügyi miniszter *Chamberlain* Auszinnak, az alsóház tagjának kíséretében Maltába utazott, az ottani főkörmányzó látogatására.

A bécsi községtanácsból.

Bécs, október 26. A községtanács mai ülésén a fenyegető husrágrálás kérdése került szóba. *Lueger* utalt arra, hogy egy nagy városi vágóhíd felállításától függ, hogy a község gondoskodik-e bevásárlásról is. Ez azonban csak akkor történhetik meg, ha a prima vágómarba kivitele megakadályoztatik, hogy ne lehessen a vágómarhát az istállókban eladni és azután kivinni. E tekintetben a kormány és a községnek közösen kell eljárniok és a legközelebbi reichsrath feladata lesz, hogy energikusan intézkedjék. Azután a széndrágulás kérdését tárgyalták. Hosszabb vita után elhatározták:

1. Kérvényt intéznek a kormányhoz a hazai szénbányászat államosítása, esetleg zár alá vétele iránt és kéri, hogy a széndrágulással szemben minden rendelkezésre álló eszközt használjon fel. 2. Bizottságot választanak, melynek feladata lesz javaslatokat tenni a széndrágulás által okozott bajok enyhítésére. 3. A tartományi fővárosok az akcióhoz való esatlakozására szólítják fel. 4. Tanulmányozni fogják azt a kérdést, hogyan lehetne nagyobb mennyiségű fával ellátni a bécsi piacot.

Az új német kancellár.

Berlin, október 26. A szövetségtanács mai teljes ülésén gróf *Bülow* birodalmi kancellár megnyitó beszédében megemlékezett Hohenlohe herceg érdemeiről és hangoztatta, hogy minden erejével rajta lesz, hogy az egyes szövetséges államok kormányai közötti jó egyetértést az első nagy kancellár szellemé-

ben fenntartsa. Ezzel csak a császár intencióinak felel meg, aki meg van róla győződve, hogy a szeretett haza erejének alapja a birodalom valamennyi tagjának egyöntúri közreműködése. Végül megkérte a szövetségtanácsot, hogy támogassa őt munkájában.

Gróf *Lerchenfeld* bajor követ kormányja nevében gróf *Bülow* kinevezésével való teljes megelégedését és személye iránt való bizalmát fejezte ki azzal a megjegyzéssel, hogy ebben egyetért vele a többi szövetséges kormány is.

A német csatornajavaslat.

Köln, október 26. A *Kölnische Zeitung* arra a hírre, hogy a csatorna-javaslatot legközelebb a tartománygyűlés elé fogják terjeszteni, azt jegyzi meg: Aki tudja, hogy mennyire érdeklik a császár a csatornajavaslatért és hogy mennyire meg van győződve annak szükségéről, az azt is fogja tudni, hogy a császár nem nevezett volna ki olyan birodalmi kancellárt, aki ellenzi a csatorna-javaslatot.

Boer győzelem.

Fokváros, október 26. A boerok az 52 főnyi gyarmati katonából álló helyőrség kemény ellenállása után elfoglalták *Jacobsdaalt*. Az angolok 24 halottat vesztek.

London, október 26. A Reuter-ügynökség jelenti Johannesburgból e hó 19-éről: E hó 8-án *Botha* Hans boer osztályllyal Heidelberg és Greylingstad közt elvágta az utját a lövészdandár egy felderítő csapatát vívó vonatnak. 2 tiszt és több katona elesett. Végül az egész különítmény megadta magát.

A Reuter-ügynökség jelenti Maseruból e hó 12-éről: *Steyn* elnök Furiesburgban van és ezt a helyet a szabad állam fővárosának proklamálta.

A szocialisták győzelme.

Rathetov, október 26. Vesthavelislandban a mai birodalomgyűlési pótválasztásnál Peus (szocialista 10.991, Loeben (konzervatív) 10.343 szavazatot kapott. A kerületet eddig konzervatív-párti képviselte.

Posadowsky lemondása.

Berlin, október 26. *Posadowsky* a lapoknak ellene intézett heves támadásai dacára sem akar lemondani. A 12.000 márka hovaforításáról, mint kormánykörökben beszél, maga fog számot adni a Reichstagnak. Azok, akikről e hir ered, eleve megjósolják, hogy biztos siker fogja kísérni a gróf védekezéseit. Erősen hiszik, hogy *Bülow* nem szeretne megvárni *Posadowsky*-t, mert ez alapos ismerője, sőt kezdeményezője és vezetője is a vámszerződéseknek.

Az új spanyol kormány programja.

Madrid, október 26. A tegnapi minisztertanácsban *Azcarraga* miniszterelnök kijelentette, hogy ugyanazt a külügyi politikát fogja követni, amelyet elődje követett és arra fog törekedni, hogy a költségvetésben föntartsa az egyensúlyt. A kormányk elölkéft szándéka, hogy a kamarák előtt teljes felelősséget vállal. A pekingi spanyol követséget megszüntették.

Madrid, október 26. *Azcarraga* miniszterelnök a tengerészeti minisztérium személyzetéhez beszédet intézett, amelyben azt mondta, hogy az államháztartás egyensúlyának fenntartása szempontjából lehetetlen most a flottát szaporítani.

Közgazdasági táviratok.

New York, október 26. (Terménylősdé.) (Zárlat.) *Gyapot*: New Yorkban helyben 9 1/2 (9 1/2). Nov-re 8.86 (8.90). Januárra 8.80 (8.93). New-Orleansban helyben 8 1/2 (8 1/2). — *Petróleum*: Stand white New Yorkban 7.45 (7.45). Stand white Philadelphában 7.40 (7.40). Refined in Cases 8.75 (8.75). Credit Balances at Oil City 1.10 (1.10). — *Zsír*: Western steam 7.35 (7.40). Rohe és Brothers 7.87 (7.87). — *Tengeri irányzata* gyenge. Októberre 45.— (45.—) Decemberre 42.— (42 1/2). Májusra 41 1/2 (41 1/2). — *Buza* irányzata gyenge. Piros 6si helyben 77 1/4 (77 1/4). Októberre 75 1/2 (76 1/4). Decemberre 77 1/4 (78 1/2). Márc-ra 80 1/4 (81 1/2). Májusra 80 3/4 (81 3/4). Gabona szállítási díja Liverpoolba 8 1/2 (8 1/2). — *Kávé*: Iair Rio 7. sz. 8 1/2 (8 1/2). Okt-re 7.— (6.90). Decemberre 7.15 (7.—). — *Liszt*: Spring Whea. clears 2.65 (2.70). — *Cukor*: 4 1/2 (4 1/2). — *On*: 27.87 (27.97). — *Réz*: 16 3/8 (16 3/8). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, október 26. (Terménylősdé.) (Zárlat.) *Buza* irányzata gyenge. Októberre 71 1/2 (72 1/2). novemberre 71 3/8 (72 1/2). *Tengeri irányzata* gyenge. Okt-re 37.— (38.—). — *Zsír*: Okt-re 7.— (6.95). Novemberre 6.95 (6.95). — *Szalonna* short clear 6.80 (7.05). — *Sertészsír*: Októberre 15.— (—). — Decemberre —.— (—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelik.)

KÜLÖNFÉLÉK.

D a l.

Fehér holló, rózsám, az igaz szerelem,
Hiába kutatom, hiába keresem,
Hiába várom a hűségedet, nem jó:
A fényes napot sem szereti a felhő.

Fájó szívem szavát a vihar elhordja,
Uton és útfélen fűnek-fának mondja:
Csapongó vagy rózsám, csapongó a szárnyad,
Fehér lilium vagy: — fekete az árnyad.

Dankó Pista.

† Egy ravasz kis ódáról. Öt évvel ezelőtt Blaháné vidéki körútjában utjába ejtette Nagy-Kanizsát is. Nagy parádével fogadta a város, a kanizsai sajtó is ki akart tenni magáért, irtak is róla cikket szébbnél-szebbet. De vers, ünnepi óda nem volt, már pedig vidéken ez el nem maradhat semmiféle ünnepségnél. Nosza mentek szét az expresszlevelek „lapunk barátaihoz”: hamar ünnepi ódát, jön Blaháné!

Az utolsó percben meg is érkezett az ünnepi óda a szomszéd vármegyéből — Pápáról. Az óda alatt egy ismeretlen név: Rózsa Miklós. Ki az? Senki sem tudta, de vers volt, még pedig Blahánéről. Bizony kiadták azt, még pedig koszoruba foglalva, sőt a színpadon is átadták a nagy művésznőnek — díszoklevél alakjában. Persze, senki se sejtette, hogy a verset egy tizennyolc éves gyeregyember írta.

A vendégzereplés után Blaháné nagy diadallal visszatért vidéki körútjából az immár történelmi nevezetességű Széchenyi-házban levő otthonába. Abban a házban pedig tudvalevőleg még egy másik nagy művésznő is lakik: Hegyi Aranka, akit évek hosszú sora óta szoros barátság fűz a nemzet esztergályához. Abban az időben Hegyi Aranka is köruton volt s mikor a két művésznőt együtt visszaérkezett, egy szópapíron összeültek elmesélni a diadalukat. Persze megmutogatták egymásnak a corpus delictiket is: koszorukat, bokrétkákat, hírlapi cikkeket, mindent, mindent.

Mikor már egyet-mást megmutogattak Blaháné, végül kirukkolt a nagy ágyúval:

— Verset is kaptam ám, ünnepi ódát, de milyet!

— Aztán ki írta?

— Itt van ni! Talán valami kanizsai Berzesenyi Dániel.

Hegyi Aranka megnézi a verset, aztán elkezd hosszasan, szívből kacagni, hogy csak úgy csengett végig a szobákon.

— Mi az? Olyan mulatságos az az óda? — kérdi Blaháné.

— Nem, a világot sem, csakhogy ugyanez az óda ugyanakkor megjelent Pápán is — nekem

cimezve; — felelt kacagva Hegyi Aranka és előhuzott diadalmi jelvényei közül egy ócska vidéki ujságot.

Blaháné szeliden ósválta a fejét:

— Borzasztó! Aztán ki ez a kétkulacos poéta?

— Ujságíró. Most már fenn van a fővárosban.

— No csak kerüljön a szemem elé. Majd megadom én neki az illő honoráriumot...

Eddig a történet. A historialis igazság kedvéért megjegyezzük, hogy az akkori poéta — aki immár évek óta a fővárosi zsurnalisztikának egyik jeles tagja — máig sem jelentkezett a „honoráriumért.”

Az első alkalommal, mikor a nagy művésznő színe elé került — álnév alatt mutatkozott be Blahánéknak.

† Milliomosok családi viszállya. A milliók, úgy látszik, nem jelentenek egyszersmind boldogságot is s bármily telve legyen a pénz szekerény, a családi viszállyok nem kímélik meg a milliomosok életét sem. Most a dús gazdag amerikai Rockefeller család perpatvarkodásáról beszél az egész new-yorki pénzarisztokrácia. A család fejének John Rockfellernek nagyon is autokratikus hajlamai vannak, s az aránylag „szegény” többi családtag, első sorban pedig az öccse: Frank Rockfeller már régen meguntta ezt a folytonos basáskodást, de a napokban az ellentétek annyira kiélestedtek a fivére között, hogy szakításra került a dolog. A szakítás közelebbi oka az volt, hogy egy a idősebb Rockfeller kezdeményezte vasbánya-vállalat roszszul sikerült; az öccsöt ez módjólött bántotta, hozzájárult az is, hogy John Rockfeller a clevelandi családi sirboltra egy párját ritkító nagyságu és művészi kivitelű obeliszket emeltetett, amelyet a fiatalabb fivér tulságosan is diszesnek talált. Ezen az obeliszken annyira összekülönbözött a két fivér, hogy a fiatalabbik kilépett a társuliet külölkéből. A Rockfeller-családban van most még más viszállykodás is. Az egyik fiatal ur alig végzte el a középiskolát, beleszeretett egy nálánál sokkal szegényebb leányba: Stüman kisasszonyba, aki a Standard Oil bank igazgatójának a leánya. A Rockfeller család még csak elvben sem akart hallani a fiatal, pelyhedző állu William házasságáról, de ez nem törődve semmiféle tiltakozással megkérte Stüman kisasszony kezét, otthagya a családi házat és beállt jövedöbeli apósának a bankjába szerény javadalmazásu hivatalnoknak s — a new-yorki négysszázak boldogok most, hogy van a táestaélyeken miről beszélni.

† Leányok párba. Szerdán este a Boulevard Sebastopolon, Párisban nagyon hevesen össze talált szölközni Giobon Marie és Sansini Françoise, két divatárú kisasszony. A szenvedélyes hangu utcai vita oka természetesen: férfi volt. A dühtől reszketve szólt az egyik hölgy:

— Nem mondasz le róla?

A másik egy oktavval magasabb hangon felelte:

— Soha sem! Csak azért sem!

— No hát én sem mondom le!

— Kérek: akkor kvittek vagyunk.

— Nem vagyunk kvittek! Majd párba dönti el ki lesz a győztes.

— Avoe plaisir!

Mindegyikük azonnal felkereste két-két barát-nőjét, akik majd tanui lesznek a lovagias mérkőzésnek; szereztek két konyhakést is s elrohant a társaság egy félreeső, elhagyott külvárosi utcába. A szurkosötöbten felhangzott:

— En garde!

Nem törődtek az ellenfelek semmiféle párbafejlesztéssel, az volt a mottó: aki bírja, marja. Gíolon kisasszony oly vehemensen támadt szegény kis Françoisera, hogy annak ideje sem maradt a védekezésre s már az első összecsapásnál magasra szökött a vér pici ajakából. A „segéd”-hölgyek nem láttak a sötét éjszakában semmit, csak azt vették észre egyszerre, hogy a kis Françoise megtántorodik; ők maguk is megrémültek ezen, de egyiküknek volt annyi lélekjelenléte, hogy azonnal beszüntette a késes viaskodást és segítségért kiáltott. Rendőr természetesen egy országrét sem volt kapható a környéken s az utcának a lármára előresiető lakói szállították a szerelem sebesültjét a legközelebbi kórházba s a vér látára annyira dühbe jöttek, hogy a győztes hölgy csak nagynehezen tudott megmenekülni a lincselés elől. S mindez egy — férfiért.

† Népies időjósások. A magyar paraszt, különösen a pásztornépség a szél járásából, a nap állásából, ezer apró természeti tünetnyéből, a marhája, nyája magaviseletéből, naivnak tetsző házi eseményekből jósolja az időt és gyakran pontosabban beválnak ezek a jósálatok, mint akár Falb mondásai, akár a legfinomabb szerkezettü aneroiid-légsúlymérő jelzései. Az időjárás című folyóirat e havi száma dr. László Ferenczről a háromszékmegegyi népies időjósások egész sorozatát közli, az érdekesebbek a következők:

— Pál-Jordulóján a medve kijön barlangjából s ha sít a nap, megigazítja a barlangját és visszamegy, mert még nagyobb hideg lesz.

— Fűvet rág a kutyá, eső lesz.

— Kutyá csaholása zivatarnak jele.

— Mosdik a macska s heverészik, nagyhideg lesz.

— Ha a sertés szalmát visz a szábjában és szalad vele, hideg lesz. (Uzon.)

— Amikor a marhát a dongó csipi és a marhák bogárogznak (ide-oda futkosnak): eső lesz.

— A mikor a tyukok este jókor elülnek és reggel korán leszállnak az ülőről, akkor jó idő tesz.

— Ha nem akarnak elülni a tyukok, más napra eső lesz.

— Ha a liba a víz alá buvik, vagy a szárazságban is bukni akar: eső lesz.

— Eső lesz, mert jár a drótostót.

— Mikor a diákok hazamennek vakációra: bizonyosan eső idő lesz.

— Só, szalonna nedves: esős idő kedvez.

REGÉNY.

QUO VADIS?

(51)

— REGÉNY —

Írta: SIENKIEWICZ HENRIK

Többek között fényes ünnepélyt rendeztetett egy arany gerendákból felépített tutajon. A tutaj közepén emelkedett a syriai biborból készült sátor, amely ezüst oszlopokon nyugodott. A nagy tutaj arany láncokon vont maga után kisebb sajkákat, melyek halak, hattyúk, flamingók és más állatok alakjára voltak formálva. Mikor Nero Poppaeával és az augustinusokkal helyet foglalt az óriási sátor alatt, az evezők a vízbe merültek, a sajkák megindultak és a nagy tutaj lassan forgott körbe a folyamon. A meghívottak között, Petroniuson kívül, ott volt Vinicius is, aki Lygia eltűnése óta, részint csendes visszavonultságban, részint az élvezetek legvadabb árjában tombolva, töltötte napjait.

A lakománál mindenkinek feltűnt szépsége, a lelki és fizikai fájdalomk vonásait megfinomították és a numidiai márvány tómpa fényében ragyogott. Poppaea és Rubria, a vestaszú, tetszelgő pillantásokat vetettek feléje.

Mikor az alkony szállott, kikötött a tutaj és Nero az augustinusokkal eltűnt a berkekben, ahol elszédített a pompás sátrakban, melyeket a sűrűben elszórva építettek. Örületes tozódásba merültek mindannyian. Satyrok és faunok ordítva üldöztek menekülő nymphákat; elöltötték a lámpákat.

Vinicius nem volt annyira ittas, mint akkor Nero lakomáján Lygia oldalán, de ő is berontott a többiekkel együtt az erdőbe. Dryadoknak öltözött szüzek futottak előtte, énekelve és kacagva. Ekkor hirtelen nagyot dobbant a szíve. Ugy tet-

szett neki, mintha a csapat vezetőjében, egy nyulánk Dianában, Lygiára ismert volna.

Lábai a földbe gyökereztek, miközben a leányok vad táncban keringtek körülte. Csak egy sűrűn elfátyolozott alak maradt hátul.

Viniciushoz lépett és miközben forró lehellettel megcsapta arcát, a fulébe suttogta:

— Szeretek! Jer velem!

Vinicius mintegy álomból riadt föl:

— Ki vagy te, szőlj?

Felelt helyett a leány fejét Vinicius kezére hajtá:

— Szeretek!

— Ki vagy? — kérde ismét az ifju.

— Találd ki!

Ajkait ajkákra nyomta.

— A szerelem éjjele vagyok! Éjjele a gyönyörnek! — suttogta remegő ajkakkal. — Ma minden meg van engedve! Jer.

Csókja ott égett Vinicius ajakán és az ifju undort érzett. E leány nem Lygia volt és az egész földkerekségben nem létezett még névze más nő. A lefátyolozott alakot eltolta magától.

— Bárki is légy — én mást szeretek és irtódom tőled!

Az pedig esendesen felelt:

— Emeld föl fátyolomat!

Ekkor hirtelen megzörrent a myrthuslomb és a titokzatos leány eltűnt. A távolból visszacsengett esodálatos, rosszat sejtető kacagása.

Petronius toppant hirtelen az ifju elébe.

— Hallottam és láttam mindent — mondá — tudod, ki volt ez?

— Rubria? — kérde Vinicius, aki önkénytelenül is a vestaszúra gondolt, aki a lakománál pillantásaival ostromolta.

— Nem.

— Hát kicsoda?

Petronius halkán felelt:

— Rubria a császárnál van. Veled pedig — még halkabban folytatá — az isteni Augusta beszélt.

Hallgattak.

— Szándékosan hallgatotam — folytató Petronius — mert attól féltem, hogy te elutasítod őt akkor is, ha megismerteti magát veled. Akkor menthetetlenül el lettél volna veszve. Mit beszélnek? Nemesek te, de Lygia is, sőt jómagam is.

Vinicius felpattant.

— Torkig vagyok már veletek: Rómátokkal, Caesárokkal, Augustával, Tigellinussal — mindnyájatokkal! Megfulladok! Nem akarok így tovább élni! Ertesz engem?! Nem akarok!

— Vinicius! Elvesztetted a fejedet?

— Nem, de — mondom — nem akarok így élni! Nem akarom tovább végignézni ünnepélyeket, gyalázatosságaitokat és büneiteket! Nem bírom ki tovább!

— Mi jut eszedbe? Talán kereszténynyé lettél?

Vinicius halántékához szoritotta kezét és kétségbeesetten kiáltott fel:

— Nem, még nem! Még nem!

Pár nappal ez eset után Chilon jelentkezett Viniciusnál. Borzasztó állapotban volt, piszkos rongyokba burkolva, az éhségtől sápadtan.

Vinicius ki akarta dobatni, de arra gondolt, hogy a görög talán híreket hoz ismét Lygiáról és kíváncsisága legyőzte undorát.

— Te vagy az? — kérde. — Mit akarsz?

— Oh Zeus gyermeke, igen rossz állapotban vagyok. Az igaz erény nagyon megvetett áru és a böles boldog lehet, ha minden héten vehet magának egy vedret, amelybe belesirhatja könnyeit, ha kedve tartja. Ah, uram! Megloptak, tönkretettek! A rabnő a helyett, hogy tanításaimat leirta volna, megszökött tőlem és a te sester-tiusaidat magával vivé. Ekkor így szóltam magamhoz: Hova menjek, ha nem te hozzád, óh Serapis, akiért az életemet is szívesen feláldoznám.

Vinicius cseppet sem indult meg.

— Uram, én tudom, hogy hol lakik az isteni Lygia. Még fogom neked mutatni a házat, az utcácskát!

(Folytatása következik.)

— Mikor a kürtöből a füst egyenesen megyen ki: jó idő lesz.
 — Kémény füstje leszall: az ég esőre áll.
 — Alant jár a füst, eső lesz.
 — Ha a felleg hazamegy, kiderül.
 — Mikor sarkányt ereszt le a felleg, sok eső lesz.
 — Fellegbe ment le a nap, eső lesz.
 — Kőd leszall: szép idő — köd felszáll: esős idő.
 — Ha reggel köd van, az nap nem lesz eső.
 — Ha naplementekor az ég alja piros, szeles idő lesz.
 — Mikor nyári időben a meleg ragyog, eső lesz.
 — Csillagoknak sűrűn ragyogása: esőnek vagy hónap másnapján hullása.
 — Mikor a hold udvara nagyon nagy, nem lesz eső.
 — Mikor szivárvány van, több eső már nem lesz.
 — Ha farsang végén a keleti szél megfújta az ablakot, ugy, hogy rezeg belé, akkor árpa sok lesz.
 — Ha október 25-én hideg szél fúj, a férgek megdögölnék.
 — Napnyugati szél fúj, eső lesz.

† Új divat a közönségben. A fashionable párisi hölgyek a legutóbbi időben újfajta módon üdvözlék egymást: aki nem akar véteni a most elfogadott „jó izlés” ellen, az legjobb barátjának sem csókolja meg az arcát, hanem az arcát. Kimondták, hogy bojkottálják az ajkcsókot, mert az csak a házaspárok és a szerelmesek joga s az új divat szerint az egyedül helyes (!) üdvözlési mód két ismerős hölgy közt csakis az arc-csókolás. Ha a körkörülmény nagyobb a hölgyek közt, úgy a fiatalabb csókolja meg az idősebb arcát. Ez mindenesetre nagyon kényes pont, amelyen sok jó barátom fog összeveszni, mert tudva levő, hogy idősebb nő — nincs. Teljesen comme il faut közönség az, ha a hölgyek egymással mind a két arcját megcsókolják. Ezeknek a csókoknak soha sem szabad a nyílt utcán elcsattannia, mert az utcai csókolódzásról azt mondják, hogy: *mauvais genre*; lehet, hogy a hölgyek egymás közt soha sem vétenek majd ez ellen, de a szerelmesek ajkán ezentúl is — mint örök idők óta — nem egy csók fog cuppanni az utcán, ha nem is a legelőkeltebb forgalom közepette.

Apróságok.

Párisi hölgy: Maga akar megnősülni? Maga vén Don Juan!
Párisi ur: Éppen ezért! Jóllaktam már az aszszonyokkal.
Tanító: Mondd Teruska, ha a mesebeli három kívánság közül kellene választanod, melyiknek a teljesülését kérnéd?
Teruska: Én csak egyet kérnék.
Tanító: Mit?
Teruska: Hogy mind a három teljesedjék!

Napirend.

Naplór. Szombat, október 27. — Római katolikus: Szabina vt. — Protestáns: Szabina. — Görög-orosz: (október 14.) Paraszokve. — Zsidó: Marchevan 4. Sabbath, Noach. — Nap két óra 22 perccor. — Nyugszik 4 óra 33 perccor. — A hold két délelött 10 óra 3 perccor. — Nyugszik este 7 óra 1 perccor.
A miniszterek nem fogadnak.
A magyar tanítók kuszinjának igazgatótanácsa ülést tart este 7 órakor a József-körúti kaszinóban.
Hovéd felülvizsgálás szüle reggel 9 órakor a Ferenc József lakánynál a 19-ik gyalogezred legénységével.
Közös hadseregbeli felülvizsgálás szüle reggel 9 órakor a Mária Terézia lakánynál a 44-ik gyalogezreddel és a 11. és 12-ik huszárezreddekekkel.
A demokráta párt népgyűlése a községi választások ügyében este fél 7 órakor.
Magyar jogászegylet teljes ülése délután 6 órakor a Szemere-utca 10. szám alatt.
Nemzeti Múzeum. Képtár és néprajzi osztály (Csillag-utca 15. sz.) Nyitva délelött 9 óratól 1 óráig. — Többi terei 1 korona belépődíjjal tekinthetők meg.
Walter Crane kiállítás az **Ipárművészeti múzeum** délelött 9 óratól 1-ig és délután 4 óratól 8-ig.
Magyar kereskedelmi múzeum és házipar kiállítás a városligeti iparcarnokban délelött 9—2-ig.
Az új országos kupaclacsarnoka és lépcsőháza délelött 10—1 óráig 40 fillér belépődíjjal tekinthető meg, azontul este 6-ig 1 korona.
Deák-manzoleum a kerepesi-úti temetőben, nyitva este 6 óráig.
Télnoteiaiparmuzeum zárva.
Földtani Múzeum (Stefánia-út 14.) nyitva délelött 10 óratól 1 óráig. Belépődíj 1 korona.
Központi statisztikai hivatal könyvtára nyitva délelött 10 óratól 1 óráig.
Akadémiai könyvtár nyitva délután 3—7-ig.
Muzeumi könyvtár nyitva d. e. 9—1-ig.
Egyetemi könyvtár nyitva délelött 9—12-ig és délután 3—8-ig.
Ipárművészeti múzeumi könyvtár nyitva délelött 10—12 óráig és este fél 7 óratól fél 9 óráig.
Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság: VII. kerület Kerepesi-út 20. szám alatt. Hivatalos órák: délelött 9-10 óráig délután 2 óráig. Tudakozó osztály és kereskedelmi szakkönyvtár VII. kerületi 22. sz. Hivatalos órák délelött 9—12 óráig és délután 3—5 óráig. A hazai termékek állandó kiállítása, (a Keleti mintárai és kereskedelmi történeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás, melyben az üzletvezetés árusításokat is eszközöl) a városligeti iparcarnokban nyitva: délelött 9 óratól 12 óráig és délután 2 óratól 4 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V., Váci-körút 22. szám alatt.

Szórakozó helyek.

New York-kávéházban minden este nagy katonazene.
Hannus kávéház Király-utca sarkán, esténként a magy. kir. honvéd zenekar hangversenye.
Ehm János éttermében Nemzeti Színház épület minden este Banda Marci és fia hangversenye.
Putzer György éttermében Deák-tér, minden este Schreier hegedű-hangversenye.
Somossy Orfeum válogatott műsor.
Ferenzi kávéház. Csóka nemzeti zenekarának hangversenye.
Tatra kávéház Király-utca Tordaja női zenekarnak hangversenye.
Othon kávéház minden este 8 órakor Banda Marci veje Dajna Balogh Rudi hangversenye.
Házam kávéház. Horváth Jancsi jeles zenekarának hangversenye.
Erdélyi minta vendéglő. Dalszínház-utca, a 16városi közönség találkozó helye.
Monopoli kávéház Váci-körút 37. minden este Oláh Sándor zenekarának hangversenye.
Folies Caprice kiváló új műsor.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar- és kereskedelem.

Osztárk-Magyar Bank. A jegybank állása 1900. évi október 23-áról: Bankjegyforgalom: 1.437.432.000 korona (— 1.556.000 korona). Erőeslet: 1.203.887.000 korona (+ 687.000 korona). Váltóárca 402.579.000 korona (+ 8.304.000 korona). Lombard-üzet: 62.587.000 korona (— 2.970.000 korona). Aadómentes bankjegy-tartalék: 99.698.000 korona (+ 1.715.000) korona.

Az erdősítések gyermekei. Az erdősítések többnyire olyan helyeken hivataloskodnak ahol iskolák nincsenek, tehát meg van nehezítve, hogy gyermekeiket nevelthessék. A különben is szörény javadalmazásu erdészre sulyos gondként nehezedik a gyermeknevelés gondja. Egy jótékony alap működik az erdész gyermekek segédelmére, melynek ma mintegy 150 ezer korona vagonya van. Az alpból az ideitánév elején már 124 tolyamodó részületi segélyben és pedig gimnázium vagy felső erdészeti főiskolákban járó 24—400, 16—800 és 38 tanuló 200 korona segélyt nyert, ezenkívül 46 leánytanuló minden 400-tól 200 koronáig való segélyben részesített. A jótékony alap gyarapítása a tapasztalás szerint annál inkább szükséges, mert évről-évre több a segélyt kérők száma. Kiléno éve, mióta az alap fennáll, s azóta 818 erdész-gyermeknek 174.000 korona neveltetési segélyt osztott szét.

Vásárok. A november elsejére esedékes budapesti nagy marhavásárt az ünnep miatt e hónap 31-én tartják meg. A budapesti nyersbórvásár november 1-én, esütörtökön kezdődik. A vargabórvásár kezdete november 12-ikén lesz.

Fizetésektelelenségek. A bécsi *Creditors-Verein* a következő fizetésektelelenségeket jelenti: János Bertalan kereskedő Nagy-Becskerek, Draszi József szállótulajdonos St.-Wolfgang (Ischl mellett), Balyan Alexa kereskedő Berzova, Osváld Béla üzteskereskedő Pápa, Fischer Dániel kereskedő Temesvár, Kumpfer Fanny keztyűtisztító Bécs. Gleisz Péter nyakkereskedő Gossam. Sokal Bernát Dorna, Cengel, Tisich és Társa Lemberg.

Vásárosarnok. (Vámos és Bruszt hatósági közve-títők üzleti jelentése.) Elénk forgalomról tehetünk jelentést, amely részleteiben a következőképpen alakult: **Husmenők** mind nagyobb tötelekben érkeznek. Borju élénken kereset. Mai ár hosszan levonás nélkül 96—100 fillér. Piacképes I. rendű hátulja bus 88—92 fillér, eleje bus 72—84 fillér kilója. Sertés szalonnával 89—90 fillér, szalonna nélkül 88—96 fillér. Juhok kilója egészben 52—60 fillér. — **Vadfelek** közül kitejelt száraz nyulnak, szarvasnak, vadsertésnek és togojnyak van jó kelendősége. Nyul darabját 2.40—2.50 koronával, süldő nyul 1.30—1.60 korona. Szarvas kilója 60 fillér, őz 1.10—1.20 koronás ár mellett is el van havogolva. Dámvad 50—60 fillér egészben. Vadsertés 90—100 fillér kilója. Fogoly párját 2.80 korona, kitejelt fácán párját 6 koronával helyezték el. — **Vajat** élénken keresik, prima teavaj mai jegyzése 2—2.30 korona fészövävel 1.60—1.80 korona. Turó gyengén kereset. **Tojás**-üzlet változatlan, friss prima-áru jól keresnek. Prima-áru kevés érkezik, eredeti ládája 74—75 koronát jegyez. **Vágott indban** élénk az üzletmenet, kilóját nagyban 1.08—1.12 koronával értékesítették. Prima vágott kacsá 1.10—1.16 korona, pulyka kilója 1.00—1.10 korona. Szőlőből csakis a

A rádza nyakláncá

— REGÉNY —

Irta: RUDYARD KIPLING

(83)
 — Akkor rögtön kocsit rendelek.
 — Ne, kérélek, a magam kocsiján akarok menni. De ki van oda künn?
 — Eg fia, én vagyok — felelte egy katona mély hangja.
 — Vagy ugy! Vágtass felgyorsan és mond meg nekik, hogy a kocsim és a kíséretem jöjjön. Ha tíz pere múlva itt nincsenek, Siroy Singh nem kap bért, s összes embereim előtt feketére mézoltatom be az arcát. Ma kocsizom ki legelőször!
 — Isten jósága legyen rajtad tizezer eszten-deig, Nap Fia! — kiáltotta be az ember kívülől, miközben nyeregbe pattant, hogy megbízatásának eleget tegyen.
 Amikor a herceg felöltözködött, már az ajtó elé is robotott a kocsis, amelyet valami gondos kéz puha vánkossokkal bélélt ki a palotában. Ketynek inkább kellett vinni, mint támogatni a fiut, pedig a verandán minden áron a maga lábán akart megállani, hogy testőrségének katonás üdvözlését annak rendje és módja szerint viszonzhassa.
 — Ah! megiehetösen gyöngye vagyok még — vallotta be utközben zavart mosolyal. Szinte ugy rémlik nekem, hogy Rhatoreban egyáltalában nem fogok már magamhoz térni.
 Kety megölelte és gyöngéden támogatta.
 — Kety — kezdte most a prince — akarsz-e segíteni nekem kérni valamit az apámtól, akard-e neki mondani, hogy az rám nézve jó volna?
 Kety, akinek gondolata a nap keserősége körül járt, kedveskedve veregette meg a gyermek vállát és könnytel ázott szemét a palota kőkolosszusa felé fordította.

— Hogyan ígérhetem én azt neked, Lalji? — kérdezte, a várakozással feléje fordított gyermekreba nézve.
 — Hiszen az valami nagyon, nagyon tiszta dolog!
 — Igazán Lalji?
 — Igen és ezt egészen magam gondoltam ki. Hiszen rádza-kunvár vagyok és a rádza-kunvár iskolába szeretnék járni, ahol a hercegeket arra tanítják, hogy valódi királyokká legyenek. És ez csak Adsuniban lehetséges és én oda akarok menni és együtt akarok tanulni a többi radsputáni herceggel és vinni velük és lovagolni, hogy egész férfi legyem belőlem. A rádza-kunvár iskolába akarok menni, hogy a világról mindent megtanuljak. Ez csak világos Kety, mi? Amióta beteg voltam, a világ nekem olyan nagyon-nagyon nagyon tetszik... Mondd csak Kety, milyen nagy is a világ, amelyet a fekete vizen túl láttál? És hol van Tarvin száhib? Vele is nagyon szeretnék beszélni. Talán haragszik valamelyikünkre Tarvin száhib, Kety?
 Így eseegett a prince és csak meg száz kérdéssel halmozta Ketyt, amíg csak meg nem állott a kocsis a mellék kapu előtt, amely az anyakirálynőtől lakott palotába vezet. Kety barna barátja ott állott a kapu előtt és feléje nyujtotta a karját.
 — Engedd, hogy én vigyem be a princeet — esdeklét — tudom, hogy szükség van erre. Nem, Nap Fia, nem kell irtóznod tőlem, jó vérből való vagyok.
 — Jó vérből való asszonyok fátyolosan járnak és nem beszélgetnek az után — felelte a prince kedtelkedőleg.
 — Ez a te hozzádvalókra vonatkozik, s nem a magam fajtájára — mondta az asszony nevetve — aki maga keresi a mindennapi kenyerét, az nem járhat fátyolosan. De az én apám sok száz esztendő óta élnek már ebben az országban, épp ugy, mint a te apád, Nap Fia és a fehér asszony nem vihet téged olyan könnyen, mint én. A karjaiba vette a herceget, a keblére zárta,

mintha csak pólyás baba lett volna és a fiu egészen biztosnak érezte magát és jól ezekben az erős karokban. Intett lesoványodott kis kezével, a nehéz kapuszárny nyikorogva fordult meg sarkain és ők bementek együtt — az asszony, a gyerek és a lány.
 A palotának ebben a részében nem sok pompa volt és nem valami díszes berendezés. A falak tarka párkányzata nagyon töredezett volt és jó része lehullott, a szobáknak új mázolasra volt szükségük, az udvarban szemét és por halmozódott össze. A királynénak, aki kegyvesztett lett, még sok más előnyről is le kell mondania.
 Egy ajtó nyílt meg s egy hang szólította a belépőket. Homályos folyosóra jutottak, majd egy csigalépcsőre, amely vakítóan fehér stukkóművekkel volt kirakva s a királyné terméihez vezetett. A herceg anyja legszivesebben egy hosszú alacsony szobában tartózkodott, amely észak-kelet felé feküdt, ahol ő arcát az ablaközök márványfalához támasztva lelkével hazáját kereste, a Kultombokat, nyolészáz mérföldnyire onnan, tul a homoksvivatagon. Elbe a szobába semmi sem hatolt el a palota lármás mozgalmából, kacagásából és énekhangjaiból. Csak néhány hűséges eseléd léptei zavarták meg a eséndet.
 Mint a fogságba jutott párdue, ugy járt a barna asszony, a herceget még szorosabban magához öleve, a szobák, apró melléklépcsők, fedett udvarok utvesztőjében. Ketynek és a maharádza-kunvárnak a homályos, zezzugos, titokzatos, halottian esőndes épület semmi idegen-szerűt nem jelentett már, a fiu benne nőtt fel, Kety már megszokta, mint az őt ért küzdelmek és ijedelmek egyik tanóját.
 A kalandos utazásnak aztán mégis vége lett, Kety sulyos ajtófüggönyt vont félre, a prince az anyját szólította, a királyné pedig szenvedélyes sikoltással rohant feléje az ablaknál lévő párnás fészkerél.
 — Hogyan... hogyan van a herceg?
 (Folytatása következik.)

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Szombat, 1900. október hó 27-én.

Tannhäuser

és a wartburgi dalnokverseny.

Regényes opera 3 felvonásban. Szövegét és zenéjét írta Wagner Richard, fordította id. Ábrányi Kornél.

Személyek:

Hermann	Ney D.	Biterolf	Várady
Erzsébet	Vasquezné	Henrik	Kiss B.
Tannhäuser	Broulik	Reimar	Kornai
Wolfram	Takáts	Vénus	Rotter
Walter	Kertész	Pásztorfi	Bertis M.

Kezdeté 7 órakor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1900. október hó 27-én.

Folt, a mely tisztít.

Dráma 4 felvonásban. Irta: Échegaray J. A. spanyol eredetiből fordította Patthy Károly.

Személyek:

Mathilde	Márkus	Dolores	Meszlényi
Enriqueta	Maróthy	Fernando	Mihályfi
Concepcion	Szacsavayn	Don Justo	Bercsenyi

Kezdeté 7 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szombat, 1900. október hó 27-én.

Angot asszony leánya.

Víg opera 3 felvonásban. Szövegét írták Clairville, Siraudin és Koning. Fordította Vezéri Ödön. Zenéjét szerezte Charles Lecocq.

Személyek:

Angot Clairette	Szoyer	Cadet	Kunosi
Lange	Margó	Buteux	Erdős
Pomponnet	Giróth	Vilmos	Sarlai
Angé Pitou	Paláthy	Louchard	Mátray
Larivaudière	Sziklai	Huszárthsz	Odry
Trénitz	Füredi	Amarantén	Láng

Kezdeté 7 1/2 órakor.

Jegyek a M. kir. Operaház, Nemzeti és Magyar Színház előadására kaphatók és előjegyezhetők Bárd Ferenc és Testv. zeneműkereskedéseiben Kossuth Lajos-utca 4. sz. és Andrásy-ut 42. sz. a. valamint a New-York kávéházban. (Telefon.)

VIGSZÍNHÁZ.

Szombat, 1900. október hó 27-én.

Coralie és Tsa.

Bohózat 3 felvon. Írták Valabrégue és Hennequin Fordította Heltai Jenő.

Személyek:

Dufauré Jules	Tapolczai	Thommerel	Bihari
Lucienne	Kalmár	Coralie	Hunyady
Laure	Nikó L.	Etienne	Hegedüs
Glapiessard	Vendrei	Liane	Berzsetei
Clemence	Haraszhai	Hőféhére	Versányi
Versaquette	Fenyvesi		

Kezdeté 7 1/2 órakor.

NÉPSZÍNHÁZ.

Szombat, 1900. október hó 27-én.

A baba.

Látványos operette 4 szakaszban. Irta Ordonneau Maurice. Fordította Reiner Ferenc. Zenéjét szerezte Audran Edmond.

Személyek:

Lancelot	Hegyi	Agnelet	Várdai
Maximin	Vidor	Benoit	Parányi
Hilarius	Németh	Josse	Tallián
Hilariusné	Krecsányi	Guduline	Harmath
Alésia	Fedák	Egy jegyző	Ujvári
Chantrelle	Solymosi	1-ső beszéd	Bán
Lorémis	Tollagi	2-ik beszéd	Mátrai
Balthasar	Horváth	3-ik baba	Rózsa
Basilique	Hortobágyi	Az ördög	Nagy

Kezdeté 7 órakor.

URÁNY SZÍNHÁZ

Szombat, 1900. október hó 27-én.

Páris 1900-ban.

Irta: Salomon Ödön.

Kezdeté 7 1/2 órakor.

VÁR-SZÍNHÁZ.

Szombat, 1900. október hó 27-én.

Váljunk el.

Vígjáték 3 felvonásban. Irta Sardou V. és Nájac E. Fordította Fái J. Béla.

Személyek:

Des Prunelles	Náday	Baufourin	Egressy
Cyprienne	neje Láncey I.	Valentin	Latabár
Gratignan	Császár	Josephine	Keczeri
Clavignac	Horváth	Kapus	Magyari
Brionnée	Gerő L.	Jamarot	Abonyi
Valfontaine-né	Boér	Szobapincér	Faludi

Kezdeté 7 órakor.

Táncintézeteti megnyitás.

Van szerencsém a nagydémű közönség becses tudomására adni, hogy régi jó hírnevű

táncintézetemet

megnyitottam.

A beiratás és táncintézet naponta d. u. 4 órától fogva történik.

Az egyetemi és műegyetemi ifjak azon előnyben részesülnek, hogy fél tanítási díjat fizetnek. Azon reménynek adok kifejezést, hogy a t. közönség ezúttal is mint eddig, pártfogásával kitüntetni fog, amit minden tekintetben kiérdemelni főtörökvésem leendő. — Tisztelettel

FREUND A. okl. táncművész

VII., Dohány-u. 10. l. em., a bazárral szemben.

Ma és mindennap este 8 órakor

..... a magyar királyi karnagy ur személyes vezetésével

Grand Café Hanusz Béla nagykávéházában.

VII., Erzsébet-körút 53., a körúti fürdő palotájában.

Ehm János éttermei a Nemzeti Színház épületében

Ma és mindennap **Bandi Marci és fiai** kedvelt zenekara hangversenyez.

Színház után friss étlap.

Nyitva éjjel 3 óráig. A legjobb magyar konyha Nyitva éjjel 3 óráig.

az Erdélyi Mintavendéglőben,

VI., Dalszínház-utca 8. (az Operaház mellett).

A NEW-YORK KÁVÉHÁZBAN

Sonterrainban étterem. **katona-zene.**

Ferenci kávéház

Budapest legkellemesebb szórakozó helye a fővárosba érkező idegenek találkozója

Csóka közkedvelni zenekarának hangversenye.

Hideg buffet. — Méréseiket árak.

Egész éjjel nyitva. — Figyelmes kiszolgálás.

Gross Ödön, kávé.

Uj műsor WEKERLE-kávéház Uj műsor

Kellemes szórakozás. VII., Kerepesi-ut 70. Családok találkozója.

Ma és mindennap **Magyar népdal, zene és táncelőadások** Lányi Géza 26 tagból álló társulata által.

12-2 óráig Hegedüs Gyula hírneves és elsőrendű orgonazenekara hangversenyez. GLASERER FÜLÖP, kávé.

PUTZER pince-éttermeiben Deák-tér.

Ma és minden este **SCHREYER**, a perzsa sah által kitüntetett hegedűművész hangversenyez. — Számos látogatásért eszedik

Putzer György vendéglős.

FOLIES CAPRICE. Kávé

A következő Hamburgból, 4 1/2 kiló bérmentve utánvétel vagy előre fizetve, jövedelmező az áru jószágért.

Santos, külföld. áru k. 7.95

Afrika moza, gyöngysz. 8.25

Salvador, zöld 8.70

Ceylon, kékeszöld különleges finom 11.80

Aranyjáv, sárgás különleges finom 11.20

Gyöngykávé, nagy finom 10.00

Arab moza, legf. arom. 13.20

Arjegyék vámtarifával ingyen.

Ettlinger & Co., Hamburg.

A Knopfloch család.

Bohózat Franzetti Arturtól.

Személyek:

Knopfloch Jónás	Schönberg
Máli, a felesége	Weissné
Régi, a leányuk	Bayer
Mária, cseléd	Vera
Guzsaioksku Alfréd	Pfeifer
Schecht Mór	Rott
Zuckermann, kereskedő	Steinhardt
Bratz Vencel, cipész	Echten
Szolga	Fürst
Szatócs	Juhász
Szenes legény	Ormai
Házmaster	Jaulus
Tejasszony	Schindlerné

Történet Knopfloch lakásán.

Előszöveg:

A bankóhamisítók.

Végül:

Aphrodite.

Az okos tanács.

Igy áll a dolog akkor is, ha osztálysorsjegyet vásárol valaki; sokan tanácsolják, menjén ide, menjén oda. Az ember meghalhat ugyan mindenki, de csak a saját feje után indul és elmegy oda, ahol tudja, hogy már sokan nyertek fénytörést és elmegy a Hecht Bankházhoz. Mert fontosabb annak okos tanács, aki tudja, hogy a legokosabb ez: Válasszon osztálysorsjegyet a Hecht Bankháznál, Budapest, Ferenciek-tére 6. Huzás már november 15. és 16-án. Sorsjegyek ára: egész 6 frt; fél 3 frt; negyed 1 frt 50 kr; nyolcad 75 kr.

Mindenki szeretne, ha valamilyen nem tud eligazodni. valami okos tanácsot. De hát melyik az okos tanács? Egy tapasztalt ember azt mondta, hogy az a legokosabb tanács, amit meghallgatnak, de nem követnek. Mert mindenki a saját esze után indulva találhatja meg azt a tanácsot, amelyet követnie kell.

KÖRUTI FÜRDŐ GOZMOSO

Fedett uszoda.

Gőz és porcelán kádfürdők, Erzsébet-körút 51. szám. Hidegvíz, villa-mos fürdő. A gőzmosóda gyorsan és pontosan teljesíti megbízásait.

Somossy Mulató

(Nagymező-utca).

Albrecht Ferenc, igazgató.

Pénztáryitás 7-kor. Az előadás kezdete 8-kor.

Még csak 4 napig

Holnap vasárnap, október 28-án

délután 1/4 órakor nagy

gyermek előadás

félhelyárrakkal.

Jegyek elővételben kaphatók Weiss A. dohány nagy-

tözsde, Károly-körút 26. és a Mulató nappali pénz-

táránál.

Folies Caprice.

Előzetes jelentés.

Néhány nap múlva megnyílik a fényes berendezésű

télikert

az első emeleten.

A szeretet virágai

diszitsenek halottak napján minden sirt.

Izléses koszorukat 4 koronától 20 koronáig árusít a

Szervitateri Virágház

(Szervita-tér 10. Gróf Teleki palota).

ahol minden időben friss virágok mindenféle alkalmakra csinos és olcsó csokrok kaphatók. Vidéki megrendeléseket a legpontosabban elintézt.

410.000 korona nyerhető!

a következő 7 darab eredeti sorsjeggyel:

- 1 magyar vöröskereszt-sorsjegy
- 1 osztrák vöröskereszt-sorsjegy
- 1 olasz vöröskereszt-sorsjegy
- 1 Bazilika-sorsjegy
- 3 Józsv-sorsjegy

ÉVENKINT 12 HUZÁS

Legközelebbi huzás már néhány nap múlva

410 EZER KORONA

A fentnevezett hét darab sorsjegy 36 havi 5 koronás részletekben kapható meg. — **Ket részletnek postai-átvitelűre való beiktatása után azonnal megküldöm a sorsjegyek sorozatát és számlát tartalmazó részleteket 3 részlettel, tehát 1 részletet ingyen nyugdíjazok, melyek után az összes nyereséget a vezető illetik. A további beiktatások teljesítésére checkbookokat küldök. A teljes beiktatás befejeztével a 7 sorsjegy a vezető korlátlan birtokába megy át, a ki azokra körülbelül még 40 évig játszik, mely 100 alatt**

minden sorsjegy nyer.

BEIFELD JÖZSEF BANKHÁZA

az osztálysorsjétek felárutatóhelye

Budapest, Károly-körút 1. szám.

ALAPÍTTATOTT 1874.

Sternberg Armin és Testv

cs. és kir. udvari hangszergyár.

Kőeponti főraktárában:

Kerepesi-ut 36.

Cimbalmok

szép, erőteljes és csengő hanggal kaphatók 35 frtől felj. 500 frtig.

Külön zongora-termek: hol a leghíresebb zongorák jutányosan beszerezhetők: Kossuth Lajos-utca 22. sz. (Károly-körút sarkok) Zenepalota.

Arjegyékek egészen díjmentes.

Arjegyékek egészen díjmentes.

ÉNZT

SORSJEGYEKRE a ERTEKPAPIROKRA (visszafelezhető tetszőleges szerinti kisebb részletekben is) bármily összeget igen olcsón ad

Kováry Armin bank- és váltó-társulat igazgatója, Budapest, IV. k. Ferenciek-tére 9. Gróf Czürky-palota.

Megújítási sorsjegyek és nyereménypénzek

PORTOMENTESEN

küldetnek házhoz.

Összetévesztések elkerülése végett pontos címet kérünk.

Osztálysorsjegyek

„Mercur“

Bank- és Váltó-üzlet Részvény-Társaságánál

Budapesten,

csakis IV. ker., Váci-utca 37. sz. (saját ház).

Egész sorsjegy 12 kor. — fill.

Fél	6	—
Negyed	3	—
Nyolcad	1	50

Megrendelések legelőnyösebben **postautalványon**. Utánvételes rendelések a nagyobb költség miatt elkerülendők.

KÉZIMUNKÁK

hímző-anyagok és hímző-szövetek rendkívül nagy választékban, szabott, gyári árakon kaphatók közimunka-nagyiparosnál, Budapest, Király-utca 4. sz. Képes árjegyzékem 1725 eredeti kézimunkarajzzal kívánatra bérmentve küldöm.
Ujdonság! Hímzett selyem levelezőlapok 25 és 35 kr. Font-Lace munkák és az ahhoz tartozó összes anyagok rendkívül nagy választékban vannak raktáron. Mintákkal szívesen szolgálok.

Ideg- és nemi betegségek

makacs vér- és bőrbajok, mint gyengeségi állapotok **radikális gyógyítására páratlan sikerű gyógyhatásai folytán legmelegebben ajánljuk**

Dr. Mitzger Tivadar

HIRNEVES
HYDRO-ELEKTROTHERAPIAI
RENDELŐ-INTÉZET

Budapest,
VI. ker., Teréz-körut 44. I. emelet.
Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán honorarium teljes gyógyulás után is fizethető.

Rendelés d. e. 8—1-ig d. u. 2—8-ig.
Levelekre díjmentesen válaszoltatik. Prospectus ingyen.

ÉKI

gyönyörű ndonságokban szolid és legdrágább órákat és
ékszereket, hangszereket, varrógépeket, kerékpárokat, fényképezeti készüléket, villamos ipari készüléket stb.
feltűnő olcsón
ohajt vásárolni, az hozza, a legjobb gazdaság illusztrált árjegyzékemet, melyet ingyen és bérmentve küldök
Rundbakin M.
Bécs, IX., Berggasse 3.

Biciklisták!

INGYEN küldjük nagy képes árjegyzékünket és nagyban árban, vagyis 30 és 40 százalékos áremedménnyel szállítunk

kerékpárokat és kerékpáralkatrészeket.

Használt, bármily rossz karban levő kerékpárokat az általunk eladható legújabbakban becsereülünk, mivel ezzel csak az új gép eladását akarjuk előmozdítani.
Vidéki javítások saját műhelyünkben legkevesebb 48 óra alatt a legpontosabban elvégeztetnek. Szolid árak.

Láng Jakab és fia
kerékpár- és varrógép nagy raktára
Budapest, József-körut 41.

SZABÓ JENŐ

lehérnemű-gyára,
angol, francia uri divat és kalap raktár
Budapest, V., Marokkói-utca 1.

Legjobb szabásban kezesség mellett készít Schroll-féle szifonból férfi kelengyét. Ezenkívül dus raktárt tartok: legújabb divatu nyakkendők, kötött és bőrkézfűk. Dr. Jäger tanár-féle gyapju alsóruházat. Vászonn és batist szövetek. Férfi- és női esőköpenyek vízhatlan szövetből. Selyem eseranyók. Vidéki megrendelések utánvétel mellett, meg nem felelő árak készleggel visszavételnek. Kívánatra árjegyzékkel szolgálok.

Titkos betegségek ellen

25 évi, részben katonatorvosi (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvos tapasztalatai után legmelegebben ajánlíható

DR. KAJDACSY,

v. cs. és k. ezredorvos.
Electrotherapiai rendelő intézete

Budapest, Váci-körut 4. sz. I. em.
A legelhanyagoltabb húgyveszélyeseket, legújabb húgyhólyagbajokat, bujakóros sebeket, gyphilit, az önfertőztetés utóbjait

Elgyengült férfierőt
az orvosi világ által legújabbban olyannyira felkarolt és hatásában páratlan sikerű

Electro-Massage
vagy Psychrophor

Által, magömléseket, nőknél fehérfolyást befecskendezés nélkül, a legmakacsabb bőrbetegségeket, valamint ifjúkori bűnök következtében beállott ideg és ennek utókövetkezményeképp létrejött hátrgerincbajokat gyógyít a legújabb gyógy mód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel.

Rendel: délelőtt 9 órától 4 óráig; este 7—8 óráig. Nőknek ugy mint férfiaknak külön be és kijárat. Külön váróteremek.
Levelekre díjtalanul azonnal válaszoltatik; esetleg gyógyszeréről is gondoskodva lesz.

KI AKAR

= egyéves önkéntes =
LENNI?

Mindazon ifjak, kik az előirt iskolákat nem végezték, előkészítőségi tanf. igazgatója Debrecenben. Tavbízottság: eddei DRAUGENTZ JÁNOS m. kir. honvéderedős ny. és MAYER ADOLF cs. és kir. őrnagy ny. Felügyelő: a nm. vallás- és közokt. ügyi m. kir. minisztérium megbízásából a tank. kir. főigazgató.

Prospectust ingyen és bérmentve küld
LICHTBLAU ALBERT
a katonai előkészítő tanf. igazgatója Debrecenben. Tavbízottság: eddei DRAUGENTZ JÁNOS m. kir. honvéderedős ny. és MAYER ADOLF cs. és kir. őrnagy ny. Felügyelő: a nm. vallás- és közokt. ügyi m. kir. minisztérium megbízásából a tank. kir. főigazgató.

Állandó nagy butor-kiállítás.

Kizárólag csak magyar műipartermékek, melyeknek valóságáért kezeskedünk, ugyszintén saját készítményű kárpított butorainkat a n. é. butorvásárló közönség b. figyelmébe ajánljuk. Dus választék található szilárd és modern stílusú háló-, ebédlő-, férfi-szoba és szalon-berendezésekből, valamint bármely egyes butordarabokból, a legfinomabb kivitelig, minden versenyt főtűlmutató olcsó árakon. Kérjük az igen t. közönséget saját érdekében, ezen kedvező alkalom felhasználását és szükséges butordarabjait nálunk beszerezni. Hazafias tisztelettel

PATYI TESTVÉREK kizárólag csak VIII., Kerepesi-ut 9a.
Pannónia-szálló mellett.
Nagy butor-album 1 korona beküldése mellett levéljegyekben bérmentve.

